

СООТЕЧЕСТВЕННИКИ
РОДАСЫ

PISMO KONGRESU POLAKÓW W ROSJI

№ 2 (88) 2021 rok

«RODACY»

Wydanie kulturalno-oświatowe.

Wydawcy: OFPNKA «Kongres Polaków w Rosji», zespół twórczy.

Redaktor naczelna Ludmiła Poleżajewa.

Redakcja polska: Sergiusz Leończyk, Artiom Czernyszew.

Skład i łamanie: Sergiusz Niemkow.

Korekta tekstów polskich

Wojciech Korwin-Kossakowski.

Zdjęcie na okładce: pamiątkowy znak mieszkańców wsi Wierszyna obwodu irkuckiego, rozstrzelanym przez NKWD 19 lutego 1938 r. Postawiony obok kościoła Św. Stanisława.

Autor zdjęcia Ilja Bujanowski.

(<http://www.gulagmuseum.org>).

Adres redakcji i wydawnictwa:

Rosja 655012, m. Abakan,
ul. Tarasa Shevchenko, 64–51

Kontakty:

Telefon: +7 923 214 29 48;

E-mail: rodacynasyberii.pl@gmail.com

• www.rodacynasyberii.pl

• www.facebook.com/rodacynasyberii

• vk.com/public204043263

Wydane w drukarni «Żurnalist».

Nakład 999 egz.

Kwartalnik ukazuje się w 2 językach od 1997 r.

Kolportaż bezpłatny.

«RODACY» (СООТЕЧЕСТВЕННИКИ)

Культурно-просветительское издание.

Издается с 1997 года.

Учредители: Всероссийская общественная организация «Федеральная польская национально-культурная автономия "Конгресс поляков в России"», творческий коллектив.

Гл. редактор Л.А. Полежаева.

Польская редакция: Сергей Леончик, Артем Чернышев.

Верстка Сергея Немкова.

Польский корректор

Войцех Корвин-Коссаковский.

Фото на обложке: памятный знак жителям польского села Вершина Иркутской области, расстрелянным НКВД 19 февраля 1938 г.

Установлен около костела Св. Станислава.

Фото Ильи Буяновского

(<http://www.gulagmuseum.org>).

Адрес редакции, издателя:

Россия, 655012, г. Abakan,
ул. Тараса Шевченко, 64–51

Контакты:

Телефон: +7 923 214 29 48

E-mail: rodacynasyberii.pl@gmail.com

• www.rodacynasyberii.pl

• www.facebook.com/rodacynasyberii

• vk.com/public204043263

Подписано в печать:

по графику – 1.12.2021 г.

фактически – 1.12.2021 г.

Отпечатано в типографии «Журналист»,
655017, г. Abakan, ул. Советская, 71,
тел. (3902) 22-43-38

Тираж: 999 экземпляров.

Выходит раз в квартал

на польском и русском языках.

Распространяется бесплатно.

6+

Проект финансируется
из средств Канцелярии
Председателя Совета Министров
в рамках конкурса
для Польши и поляков за границей
в 2021 г.

Projekt finansowany
ze środków Kancelarii
Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu
Polonia i Polacy za Granicą
2021

*W tym magicznym okresie
Świąt Bożego Narodzenia
życzymy Czytelnikom i Autorom
naszego pisma i portalu:
świąt pachnących choinką,
skrzypiących śniegiem pod butami,
pełnych czarów, radości i piękna,
spędzonych w ciepłej,
rodzinnej atmosferze.*

Rada redakcji „RODACY”

Spis treści

• Święto niepodległości w Abakanie i Minusińsku.....	3
• Czwarta edycja Polonijnych Biegów Niepodległości (Moskwa).....	4
• „Polacy w kraju tiumeńskim” (Tiumeń).....	4
• Święto Niepodległości. Polskie pieśni i polska poezja (Moskwa).....	5
• Polonia w Moskwie: Święto Niepodległości to dla nas jedno z najważniejszych wydarzeń.....	6
• XX Dni Kultury Polskiej w Czerniachowsku.....	7
• Józef Klemens Piłsudski. Ten, który dał nam wolność.....	8–9
• „Bajki z Aniołem” (Czerniachowsk).....	10
• Wieczór Fryderyka Chopina (Czerniachowsk).....	10
• Polonia na festiwalu „Głos Azji” (Abakan).....	10
• Prezentacja filmu „Sybirak”.....	11
• 120 rocznica urodzin słynnego Polaka Witolda Pileckiego (Pietrozawodsk – Ołoniec).....	11
• „Zapiski Starca” wydane w Polsko-Syberyjskiej Bibliotece.....	12
• Wizyta Ambasadora RP na Kamczatce.....	13
• X Ogólnorosyjskie Dyktando z Języka Polskiego.....	14–15
• Odeszła Wanda Seliwanowska.....	16–17
• Zbieram stare fotografie: poznać swoje korzenie.....	18
• Jubileusz profesora Zbigniewa J. Wójcika – jednego z prekursorów Biblioteki Polsko-Syberyjskiej.....	19
• Marzenie o powrocie do Polski może zostać spełnione (Szczecin).....	20
• E-magazyny dla polonijnych dzieci i młodzieży.....	21
• Z życia związku organizacji polskich „Jedność” w 2021 roku.....	22–26
• Dożynki w „Domu Polskim” (Moskwa).....	27
• Andrzejki Polonii Baszkortostanu (Ufa).....	27
• Pamięci Mustafy Kalinowskiego (Ufa).....	28
• Festiwal na Uralu (Jekaterynburg).....	29
• Podwójny jubileusz (Krasnojarsk).....	30–31

Проект финансируется
из средств Канцелярии
Председателя Совета Министров
в рамках конкурса
для Польши и поляков за границей
в 2021 г.

Projekt finansowany
ze środków Kancelarii
Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu
Polonia i Polacy za Granicą
2021

Obchody święta Niepodległości Polski odbyły się w organizacjach polonijnych na południu Syberii.

13 listopada w Szkole polonijnej w Minusińsku starsi i młodszy uczniowie zobaczyli animowany film o polskiej niepodległości. Później odbył się konkurs z okazji Święta Niepodległości i postacią założyciela niepodległej Polski Józefa Piłsudskiego. Również odbyły się warsztaty dla dorosłych i młodzieży poświęcone robieniu kotylionów i przypinek z flagą i godłem polskim. Wszystkie te imprezy przygotowała nauczycielka języka polskiego Olga Siedych.

14 listopada imprezy miały miejsce w Abakanie. W budynku Szkoły polskiej odbyło się spotkanie z uczniami Szkoły i członkami Polonii. Olga Siedych, nauczycielka języka polskiego, zademonstrowała lekcję pokazową z okazji święta niepodległości. Odbyły się warsztaty dla dzieci poświęcone przygotowaniu kartek świątecznych.

Dla młodzieży odbył się konkurs poświęcony dzieciom Polski. Wszyscy uczestnicy spotkania obejrzeli film animowany o polskiej niepodległości oraz film przygotowany przez Olę Siedych, poświęcony członkom Polonii.

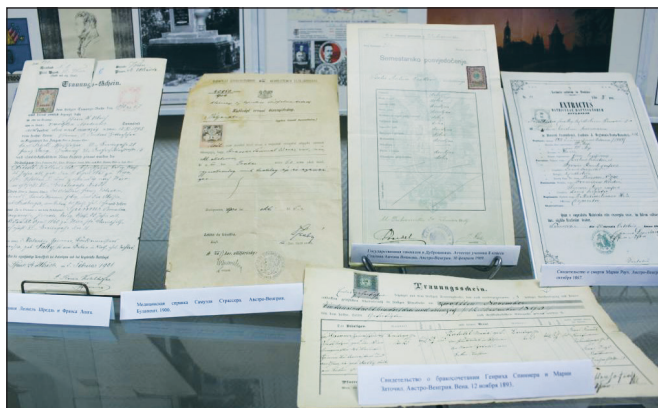
Na zakończenie odbyły się warsztaty robienia kotylionów i przypinek patriotycznych oraz wspólna biesiada przy stole z ciastkami, tortami i herbatą.

Olga SIEDYCH

ŚWIĘTO NIEPODLEGŁOŚCI w Abakanie i Minusińsku

„Polacy w kraju tiumeńskim”

TIUMEŃ

W dniu 11 listopada 2021 roku w biurze ROS TOCOiKP Latarnik w Tiumeniu odbyły się obchody Dnia Niepodległości Narodowej.

W ramach programu uroczystości po zapaleniu znicza w obecności zaproszonych osób odbyło się odsłonięcie nowego eksponatu muzeum „Polacy w kraju tiumeńskim”: nieznanego obrazu oryginalnego Jerzego Kossaka z roku 1927 pod tytułem „Zimowy patrol ułanów (bolszewicki jeniec)” i wystaw książek i oryginalnych przedmiotów kultury materialnej Polaków na Syberii o tematyce świątecznej, srebrnych i

złotych zegarków kieszonkowych oraz ręcznych, kominkowych i ściennych z początku XX wieku i okresu międzywojennego pod tytułem „Odliczanie czasu wolnego”, wyrób ze srebra, dokumentów Polaków z okresu rozbiorów RP, guzików urzędników etnicznie polskich guberni Imperium Rosyjskiego, starodruków XVII–XIX stuleci w językach polskim, łacińskim, niemieckim itd. oraz wspólny śpiew piosenek patriotycznych, recytacja wierszy i oglądanie filmów dokumentalnych, a również biesiada przy stole świątecznym na zakończenie.

Ze względu na pandemię koronawirusa niektóre imprezy programu ob-

chodów Dnia Niepodległości Narodowej odbyły się z rana 11 listopada z zachowaniem dystansu (Msza Św., składanie wieńców i kwiatów na grobach polskich) i wirtualnie (koncert galowy zespołów polonijnych obwodu tiumeńskiego). Wszystkie wystawy będą udostępnione do końca roku, więc będzie można je zwiedzić o każdej porze.

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów RP w ramach konkursu „Polonia i Polacy za granicą 2021” i przez 27 lat jest wspierany przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”.

MOSKWA

Czwarta edycja Polonijnych Biegów Niepodległości

W listopadzie 2021 roku członkowie Moskiewskiej Narodowo-Kulturalnej Autonomii Polaków „Dom Polski” wzięli udział w Czwartej edycji Polonijnych Biegów Niepodległości.

Polonijne Biegi Niepodległości zorganizowane są z inicjatywy Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”. To wydarzenie które ma za zadanie promowanie idei obchodów stulecia odzyskania Niepodległości Polski poza granicami Polski oraz popularyzację sportu jako formy aktywnego spędzania wolnego czasu i umacnianie więzi z ojczyzną Polonii i Polaków mieszkających poza granicami kraju.

W Biegach Niepodległości, które mogą odbywać się w każdym miejscu na świecie poza Polską, mogą wziąć udział wszyscy chętni.

MOSKWA

W sobotę 13 listopada na ulicy Małej Gruzjińskiej w Moskwie rozbrzmiewała polska muzyka, polskie pieśni i polska poezja. Tak członkowie Moskiewskiej Narodowo-Kulturalnej Autonomii Polaków „Dom Polski” uczcili Święto Niepodległości Polski.

Uroczystość, którą rozpoczęto wykonaniem hymnu państwowego, zaszczytli swoją obecnością radca minister, zastępca Ambasadora RP w Federacji Rosyjskiej Jacek Śladewski, radca, kierownik Wydziału Konsularnego i Polonii Ambasady RP w Moskwie Sławomir Łuczak i radca Wydziału Konsularnego Ambasady RP w Moskwie Anna Domska-Łuczak. Dla moskiewskiej Polonii to nie tylko zaszczyt podejmować u siebie takich gości. Obecność na sali osób reprezentujących władze Polski stwarza poczucie symbolicznej więzi z historyczną Ojczyzną i napawa pewnością, że zawsze można liczyć na ich wsparcie.

Zebranych powitała serdecznie przewodnicząca Moskiewskiej Narodowo-Kulturalnej Autonomii Polaków „Dom Polski” pani Ewelina Szyszkowa. Następnie zabrał słowo zastępca Ambasadora RP w Moskwie pan Śladewski. Zwracając się do uczestników uroczystości, prezes Kongresu Polaków w Rosji pani Halina Subotowicz-Romanowa wskazała między innymi na to, że Święto Niepodległości ma szczególny wydźwięk w Rosji, bo właśnie „...na rozległe tereny Rosji wysłani byli Polacy, którzy walczyli o tę niepodległą Polskę, a my jesteśmy potomkami tych Polaków”.

Członkowie Domu Polskiego w Moskwie przygotowali bogaty program muzyczno-literacki. Co prawda określenie „bogaty” jest zbyt ubogie, żeby odzwierciedlić całą barwną pa-

Święto Niepodległości. Polskie pieśni i polska poezja

letę talentów, jakie skrywiają w sobie uczestnicy koncertu. Piękne głosy, uczuciowe wykonanie pieśni patriotycznych, muzyka grana na pianinie, akordeonie, skrzypkach, gitarze, saksofonie! Ekspresyjna recytacja wierszy... Wystarczyło zobaczyć się po przepięknej sali, żeby po reakcji widów zrozumieć, iż słowa mówione i śpiewane ze sceny trafiają do ich serc, napętniają oczy łzami wzruszenia. Czyż mogły nie wzruszyć słowa wiersza Władysława Bełzy „Katechizm polskiego dziecka”, gdy na pytanie „Kto ty jesteś?” jedenastoletni Konstancy Swiatczenkow odpowiedział swoim dziecięcym głosem „Polak mały”...

Wszyscy występujący zasługują na słowa uznania i wdzięczności – słynny chór „Baški”, Eugeniusz Brazul-Bruskowski, Barbara Olearnik, Mikołaj Pi-

mienow, Wadim Fedorowicz, Marina Abramowa, Dmitrij Gawriluk, Siergiej Sosnin (Kostroma), Natalia Kosotapowa, Maksim Komarow, Natalia Bortkiewicz, Jan Gliniecki, rodzina Nazarowów.

Szczególne ożywienie wzbudził konkurs wiedzy o polskiej historii i literaturze przygotowany przez panią Lilię Goszowską. Nad odpowiedziami głowili się nie tylko uczestnicy rywalizacji, lecz też obecni na sali.

Uroczystość Święta Niepodległości była też okazją do wręczenia nagród uczestnikom niedawnego X Ogólnorosyjskiego Dyktanda z Języka Polskiego.

I w takim świątecznym, radosnym nastroju uczestnicy uroczystości opuścili budynek Kurii, kontynuując „polskie rozmowy” w drodze do domu.

Grażyna GARBOS

Polonia w Moskwie: Święto Niepodległości to dla nas jedno z najważniejszych wydarzeń

W Moskwie odbyły się w sobotę polonijne obchody Święta Niepodległości. Święto to jest dla nas jednym z najważniejszych ze względu na historię Polaków w Rosji, zsyłanych za walkę o niepodległość – powiedziała PAP szefowa Polonii Halina Subotowicz-Romanowa.

«**W**łaśnie tutaj, na Syberię, na rozległe tereny Rosji wysyłani byli Polacy, którzy walczyli o niepodległą Polskę, a my jesteśmy potomkami tych Polaków» – powiedziała PAP Subotowicz-Romanowa, prezes Kongresu Polaków w Rosji. Jak dodała, dzisiejsza rosyjska Polonia kultywuje to, co jej przodkowie «przynieśli ze sobą w sercach – Polskę, tradycje polskie i język ojczysty».

Przypomniała, że do dnia dzisiejszego na terenie Rosji pozostały wsie, któ-

rych mieszkańcami są Polacy. Podkreśliła, że Polonia jest bardzo związana z Kościołem katolickim i przekazaną przez przodków religią. Jednym z pierwszych działań mniejszości polskiej podczas transformacji w Rosji było odzyskiwanie świątyń. «Zawsze wiedzieliśmy, że w kościele – z księdzem, z wiarą – utrzyma się język i tradycje polskie» – powiedziała szefowa polskiej organizacji.

W sobotniej uroczystości uczestniczyli przedstawiciele ambasady i konsulatu RP w Moskwie, w tym zastępca ambasadora RP Jacek Śladewski. Podczas spotkania wręczono nagrody uczestnikom niedawnego X Ogólnorosyjskiego Dyktanda z Języka Polskiego. Wśród laureatów nie zabrakło młodzieży. Niedawno Polonia powołała klub młodzieży, który angażuje się np. w debaty polonijne. «Liczymy na to, że ta młodzież będzie nam również pomocna w nawiązywaniu kontaktów z

młodzieżą innych narodowości, wśród których mieszkamy» – powiedziała Subotowicz-Romanowa.

Podkreśliła, że nauka języka polskiego i przekazanie go młodemu pokoleniu jest jednym z głównych zadań Polonii w Rosji. Przypomniała o trudnościach wynikających z okresu, «kiedy nie było języka polskiego – ani szkół, ani nauczania, a wielu Polaków nie rozmawiało nawet w domu z różnych przyczyn po polsku».

«Bardzo cieszę się, że młodzież bardzo się garnie do konkursów, imprez, że przygotowują wiersze, śpiewają, piszą prace o swoich rodzinach i przodkach, o Polsce. Ważnym elementem odrodzenia polskości były wyjazdy do Polski na kolonie» – powiedziała. Kontakt ten został jednak przerwany z powodu pandemii koronawirusa – wskazała szefowa Kongresu Polaków w Rosji.

Anna WRÓBEL

CZERNIACHOWSK

W dniach 25–30 maja 2021 r. odbyła się XX edycja Dni Kultury Polskiej w Czerniachowsku z udziałem organizacji polonijnych obwodu kaliningradzkiego i innych miast Rosji, jedno z najważniejszych przedsięwzięć polonijnych kaliningradzkiego regionu.

Akcja kulturalna jest organizowana i przeprowadzana z inicjatywą stowarzyszenia ON „Dom Polski” im. Fryderyka Chopina w Czerniachowsku. W tym roku w związku z sytuacją pandemiczną większość zaplanowanych imprez kulturalnych w ramach XIX Dni Kultury Polskiej odbyła się online.

Dzieci i młodzież z organizacji polonijnych zaprezentowali swoje możliwości: w konkursie recytatorskim uczestniczyło 26 osób dzieci i młodzieży, dzielenie nagród odbyło się według kategorii wiekowych: I kategoria – do 10 lat, II kategoria – 11–14 lat, III kategoria – 15–19 lat.

W konkursie piosenki polskiej wzięło udział 8 solistów w którym dzieci i młodzież ze szkół rejonu czerniachowskiego, przyznano 3 czołowe miejsca i wyróżnienia. Występy uczestników konkursów oceniali Konsul Przemysław Szymański z Konsulatu Generalnego w Kaliningradzie, specjaliści z Węgorzewa, Olsztyna, Brzegu Dolnego, nauczyciele szkoły muzycznej w Czerniachowsku.

25 maja Polonia z Czerniachowska wraz z mieszkańcami miasta obejrzyli polski film reżysera Pawła Pawlikowskiego „Ida”. W dniu 26 maja w Bibliotece była przedstawiona wystawa prac młodej polskiej malarki Justyny Kopani.

Następnego dnia, 27 maja w czwartek Jury, to nauczyciele Szkoły Plastycznej

XX Dni Kultury Polskiej w Czerniachowsku

w Czerniachowsku, ogłosiło wyniki VII Edycji Konkursu Okręgowego Ry sunków dziecięcych pn. „Polskie ludowe legendy i bajki”. Wszystkie prace były ciekawe, wykonane różnymi technikami. Zostały przedstawione ilustracje do polskich bajek i legend np. „Legenda o Czechu, Lechu i Rusie”, „Złota kaczką”, „Smok Wawelski”, „Legenda o białym orle”, „Królowna strzyga”, „Pan Twardowski”, „Wdzięczny wąż” i inne. Na konkurs zostały przedstawione 44 prace plastyczne. Dzielenie nagród odbyło się według kategorii wiekowych: I kategoria – do 9 lat, II kategoria – 10–11 lat, III kategoria – 12–17 lat.

W dniu 28 maja Bogumiła Bednarek, z Kaszubskiego Parku Etnograficznego im. Teodory i Izidora Gulgowskich we Wdzydzach Kiszewskich przeprowadziła online warsztaty rękodzieła kaszubskiego pt. „Piękno kaszubskiej sztuki ludowej”. Na zajęciach małymi grupami uczestnicy własnoręcznie wykonywali

forsycje z bibuły. Zajęcia cieszyły się ogromnym zainteresowaniem.

29 maja odbyła się uroczystość wręczenia nagród laureatom Konkursów Recytatorskiego i Piosenki Polskiej oraz koncert laureatów Konkursów. Tego samego dnia został przedstawiony zbiór polskich monet kolekcjonerskich pn. „Świadkowie przeszłości”. Niestety, w uroczystościach ze względu na sytuację epidemiczną, nie mogli przyjechać delegaci. Zespoły z Polski i przedstawiciele stowarzyszeń polonijnych obwodu kaliningradzkiego i innych miast Rosji mogli wziąć udział w przedsięwzięciu tylko w formacie online.

30 maja, w niedzielę, Mszę Świętą w intencji Polaków obwodu kaliningradzkiego celebrował Andrzej Buko, proboszcz Rzymsko-Katolickiej Parafii w kościele p.w. Św. Brunona z Kwerfurtu w Czerniachowsku.

Natalia MANDRIGIEL,
członkini Zarządu ON „Dom Polski”
w Czerniachowsku

Józef Klemens Piłsudski. Ten, który dał nam wolność

Józef Piłsudski, urodził się dnia 5 grudnia 1867 roku w niewielkiej miejscowości pod Wilnem. Zmarł on natomiast, dnia 12 maja 1935 roku w Warszawie. W naszej historii zapisał się on złotymi literami, jako działacz niepodległościowy oraz naczelnik Państwa Polskiego.

Pochodzenie i rodzina

Ojciec jego również Józef, był podczas powstania styczniowego komisarzem Rządu Narodowego powiatu rosieńskiego. Matka jego Maria Billewiczówna, pochodziła ze znanego rodu szlacheckiego. To głównie ona wpajała synom wartości narodowe i niepodległościowe. Po stłumieniu powstania w 1863 roku, Józef Piłsudski ojciec późniejszego marszałka, uciekł ze swą żoną na Litwę, gdzie kilkakrotnie zmieniał miejsce pobytu. Jako nowy właściciel majątku Zułów pod Wilnem, Piłsudski uprzemysłowił swój majątek. Wzniósł tam nowy dwór, gdzie urodził się mały Józef.

Mieszkanie w Wilnie

Maria Piłsudska, wychowywała swoje dzieci w duchu gęsboko patriotycznym, dbała też o ich należyte wykształcenie. W lipcu 1875 roku, w Zułowie wybuchł wielki pożar. Dla rodziny Piłsudskich, był to czas bardzo ciężki. Próby podźwignięcia majątku i zaciąganie kolejnych kredytów nie dały oczekiwanego rezultatu. Rodzina Piłsudskich musiała opuścić dwór i zamieszkała w skromnych warunkach w Wilnie. W mieście tym, Józef i jego brat Bronisław, rozpoczął naukę w I Gimnazjum, gdzie poddawano ich rusyfikacji.

Działalność konspiracyjna

We wrześniu 1884 roku, zmarła pani Maria Piłsudska. Rok później Józef zdał maturę. Było to otwartą furtką, by rozpocząć studia medyczne na Uniwersytecie w Charkowie. Tam zaczął działalność konspiracyjną. Po zaliczeniu I roku, próbował przenieść się wiosną 1886 roku, na uniwersytet w Dorpacie, jednak tam odmówiono mu przyjęcia z powodu jego działalności opozycyjnej. Dnia 22 marca 1887 roku, Józef Piłsudski został aresztowany pod zarzutem udziału w spisku na życie cara. Choć Józefa potraktowano jako świadka w procesie spiskowców, to jednak został on skazany na pięcioletnie zesłanie w głąb Rosji – na Syberię do Tunki w guberni irkuckiej. W miejsce zesłania, Piłsudski dotarł 23 grudnia 1887 roku, a przebywał w nim do lipca 1890 roku. Spotkał tam innych Polaków, byłych powstańców styczniowych. Do Wilna Piłsudski

powrócił dnia 1 lipca 1892 roku. Tam wstąpił do ruchu socjalistycznego, będąc początkowo wileńskim korespondentem czasopisma konspiracyjnego noszącego tytuł Przedświt.

Żona Maria

W 1899 roku, Piłsudski ożenił się z Marią Juszkiewiczową działaczką PPS. Juszkiewiczowa należała do kościoła ewangelicko-augsburskiego, toteż w celu zawarcia małżeństwa Piłsudski zmienił wyznanie. Przeszedł na protestantyzm, by ślub odbył się dnia 15 lipca 1899 roku. Małżonkowie przeprowadzili się do Łodzi, gdzie Piłsudski podający się za prawnika prowadził umieszczoną na I piętrze jego domu, tajną drukarnię „Robotnika”. W nocy z 21 na 22 lutego 1900 roku, po zdekonspirowaniu wydawnictwa, Piłsudski został ponownie aresztowany i osadzony w X pawilonie Cytadeli Warszawskiej. Po odzyskaniu wolności, zmuszony był do wyjazdu za granicę.

Powrót do kraju

Po krótkim pobycie w Londynie, Piłsudski w krótkim czasie rozpoczął zdecydowane działania, mające na celu zradykalizowanie działań organizacji spiskowej. W czerwcu 1908 roku, działacze organizacji bojowej z inicjatywy Józefa Piłsudskiego i Kazimierza Sosnkowskiego, powołali tajny Związek Polskiej Walki Czynnej. Dwa lata po utworzeniu takiego związku, władze austriackie zezwoliły na szkolenie wojskowe polskiej młodzieży. Ale oprócz tego, polska młodzież uczyła się tam patriotyzmu i obrony dla spraw swojego kraju. We Lwowie utworzono z inicjatywy Piłsudskiego Związek Strzelecki, zaś

w Krakowie, Towarzystwo Strzelec. Młodzież, która w tych szkołach pobierała nauki, otrzymała wychowanie w duchu patriotycznym i bojowym. Na początku I wojny światowej, w podkrakowskiej miejscowości Oleandry, Piłsudski sformował polski oddział I Kompani Kadrowej, w której skład weszła szkolona w Strzelcu młodzież.

Zgoda Austriaków

Latem 1914 roku, Austriacy zgodzili się na powołanie w Galicji Legionów Polskich. Pułk Strzelców pod dowództwem Józefa Piłsudskiego skierowano pod Nowy Korczyn i pod Opatów. W grudniu, pułk Strzelców przekształcono w I Brygadę Legionów Polskich. Na początku 1915 roku, powstała również II Brygada Legionów pod dowództwem Józefa Hallera i ze względu na miejsce jej uformowania, nosiła nazwę Karpackiej. Pod koniec 1915 roku, Legiony Polskie liczyły już ponad 20 tysięcy żołnierzy. Gdy w Rosji wybuchła rewolucja, dla Piłsudskiego nie stanowiła ona większego już zagrożenia. Po woli, zaczęły klarować się losy I wojny światowej oraz naszej niepodległości.

Mimo, że trwały jeszcze działania wojenne, Piłsudski został aresztowany i dnia 22 lipca 1917 roku, przewieziono go do więzienia w Gdańsku skąd trafił do Magdeburga. Po kilku miesiącach dołączył do niego Kazimierz Sosnkowski. Kiedy w Niemczech wybuchła rewolucja listopadowa, w magdeburgskiej twierdzy zjawili się dwaj oficerowie niemieccy, którzy przewieźli ich do Berlina, a potem do Warszawy. Dnia 14 listopada 1918 roku, Rada Regencyjna zakończyła swoją działalność, przekazując w ręce Józefa Piłsudskiego obowiązki cywilne i wojskowe. Tak więc, oficjalnie tego dnia zakończyła się I wojna światowa, a na arenie państw europejskich, znów pojawiło się państwo polskie.

Udział w bitwie warszawskiej

Mówiąc o osobie Józefa Piłsudskiego, nie można pominąć jego udziału w bitwie warszawskiej. Bitwa ta, miała miejsce w

sierpniu 1920 roku. Brały w niej udział broniące stolicy przed nacierającymi bolszewikami oddziały Wojska Polskiego. Jej najważniejsza potyczka była stoczona w dniu 15 sierpnia. Pomysłodawcą planu prowadzenia bitwy warszawskiej był generał Tadeusz Rozwadowski. Głównym zaś jego wykonawcą, był marszałek Józef Piłsudski. Prawe skrzydło polskiego natarcia osłaniała, 3 Dywizja Piechoty Legionów Polskich. Powodowało to, że wojska radzieckie zostały związane energicznym zwrotem zaczepnym sił polskich, wspartych czołgami, kawalerią konną i oddziałami opancerzonymi. W tym samym czasie reszta wojsk polskich przeszła do kontrofensywy na całej długości frontu. Armia generała Sikorskiego uderzająca znad Wkry, rozbiła XV i III armię bolszewicką. Wskutek braku łączności z dowództwem i totalnego zmęczenia żołnierzy, większa część wojsk sowieckich przeszła do nieskoordynowanego odwrotu. Część sił bolszewickich, nie mogąc się przebić na wschód, przekroczyła granicę niemiecką gdzie została internowana.

Przewrót majowy

Lata powojenne, również nie były łatwe dla naszego marszałka. W 1926 roku, po odrzuceniu przez prezydenta Wojciechowskiego propozycji utworzenia rządu ze Skrzyńskim jako premierem, Józef Piłsudski dokonał zamachu wojskowego, znanego jako przewrót majowy. Odrzucił on proponowaną mu prezydenturę, a w nowym rządzie formalnie sprawował funkcję ministra wojny i generalnego inspektora sił zbrojnych. Dążył on także, do stworzenia systemu bezpieczeństwa państwa poprzez zawarcie dwustronnych umów o nieagresji z ZSRR i z Niemcami. Szukał też Piłsudski możliwości zawarcia trwałych sojuszy z Francją i Anglią. W 1932 roku, z uwagi na pogarszający się stan zdrowia, prowadzenie polityki zagranicznej powierzył Józefowi Beckowi, a sprawy wewnątrz krajowe Władysławowi Stawkowi. Wycofany z polityki, bacznie ją obserwował. Zmarł w dniu 12 maja 1935 roku w stolicy kraju, który tak bardzo on ukochał.

Ewa MICHAŁOWSKA-WALKIEWICZ

CZERNIACHOWSK

„Bajki z Aniołem”

W dniu 27 marca w Międzynarodowy Dzień Teatru w organizacji ON „Dom Polski” w Czerniachowsku odbyły się warsztaty pięknego czytania i improwizacji teatralnej pt. „Bajki z Aniołem”. Dzieci i młodzież przygotowywały zadania aktorskie, etiudki teatralne, przedstawiały inscenizację fragmentów znanych utworów polskich pisarzy. Dla dorosłych zostały organizowane warsztaty malowania aniołków na kamyku.

Przy dźwiękach walca, nokturna, mazurków, poloneza młodzieńcy członkowie ON „Dom Polski” opowiedzieli o faktach jego życia, recytowali utwory polskich poetów, związane z osobą kompozytora, jego twórczością, to były wiersze Wandy Chotomskiej, Marii Konopnickiej, Artura Oppmana, Jarosława Iwaszkiewicza i innych. W ramach uroczystości dzieci przedstawiły swoje

Wieczór Fryderyka Chopina

„Rodem Warszawianin, sercem Polak, a talentem świata obywatel”

Fryderyk Chopin jest patronem naszego Stowarzyszenia „Dom Polski” w Czerniachowsku, dlatego jego urodziny (1 marca) są dla nas bardzo ważne i jak zawsze, co roku obchodzimy urodziny wielkiego kompozytora. 14 marca zgromadziliśmy się na uroczysty poetycko-muzyczny wieczór, poświęcony wielkiemu F. Chopinowi.

ilustracje do wierszy, poświęconych utworom F. Chopina: „Żelazowa Wola”, „Zegarek”, „Odjazd”, „Walc”, „Mazurek”, „Nokturn”, „Polonez” i innych.

Paulina Asmalkowa i Makcym Sidko przepięknie wykonały „Adagio” i „Walc” wielkiego kompozytora.

Inf. ON „Dom Polski” w Czerniachowsku

ABAKAN

Polonia na festiwalu „Głos Azji”

19 marca w abakańskim republikańskim Centrum kultury i twórczości ludowej im. S.P. Kadyszewa odbył się II Międzyregionalny festiwal „Głos Azji”.

Kulturalno-Narodową Organizację Społeczną „Polonia” Republiki Chakasji zaprezentowała grupa wokalna „Krakowianka” (kierownik zespołu Natalia Markiewicz), która na scenie zaśpiewała potpourri z polskich piosenek. Nauczyciele i uczniowie Szkoły Języka i Kultury polskiej przygotowali wystawę dań polskiej kuchni.

Red.

Zdjęcie Olgi Siedych.

Prezentacja filmu na podstawie życiowej historii Wiceprezesa Związku Sybiraków III RP Bolesława Włodarczyka opisaney i wydanej w postaci książki w 2019 roku autorstwa Bolesława Włodarczyka, Doroty Niedźwiedzkiej, Sergiusza Leończyka „Syberyjskie peregrynacje. W poszukiwaniu zaginionej tożsamości”: odbyła się w Klubie Muzyki i literatury we Wrocławiu wieczorem 14 czerwca.

Prezentacja filmu „Sybirak”

P przed projekcją filmu wystąpił główny bohater filmu 85-letni Bolesław Włodarczyk.

O tym jak już prawie 20 lat współpracują ze Związkiem Sybiraków III RR i osobiście z panem Bolesławem Włodarczykiem syberyjskie organizacje polonijne powiedział współautor książki oraz występujący w filmie jako ekspert historyczny dr hab. Sergiusz Leończyk, przewodniczący komisji naukowej OFPNKA „Kongres Polaków w Rosji”. Również głos zabrali reżyser filmu Henryk Jurecki oraz producent pomysłodawca i inicjator powstania filmu Bogdan Ludkowski. Przed zbranymi również przemówili Prezes Związku Sybiraków III RP Stanisław Błoński oraz przedstawiciele 10 Wrocławskiego pułku dowodzenia.

Po projekcji prawie 50. minutowego dokumentu było jeszcze dużo pytań zarówno do głównego bohatera filmu – Bolesława Włodarczyka, eksperta historycznego Sergiusza Leończyka oraz do reżysera Henryka Jureckiego i producenta filmu Bogdana Ludkowskiego.

Niedługo film ten będzie pokazany w polonijnych organizacjach na Syberii. Planowane jest również przygotowanie rosyjskich podpisów filmowych.

Red.

PIETROZAWODSK – OŁONIEC

120 rocznica urodzin słynnego Polaka Witolda Pileckiego

13 maja mija 120 rocznica urodzin słynnego Polaka Witolda Pileckiego, urodzonego w karelskim mieście Ołonec. Pilecki jest bohaterem II wojny światowej, który opowiadał całemu światu o tym, co działo się w obozie koncentracyjnym Auschwitz. Jego imię jest czczone na całym świecie. A dzień jego śmierci – 25 maja – jest ogłoszony w Unii Europejskiej jako Dzień Bohaterów Walki z totalitaryzmem.

Do 1910 r. rodzina Pileckich mieszkała w Ołonce. Obok języka ojczystego i kultury polskiej młody Witold wchłaniał zarówno Język i kulturę karelską, wychowywany przez nianie Olgę i Praskowię – rdzenne Karelki.

Historycy Polski i świata szczegółowo badają biografię Pileckiego. Jesteśmy pewni, że Karelia, będąc jego ojczyzną, ma prawo być dumna, że słynny na całym świecie bohater urodził się i wychował tutaj. Działacze karelscy pracują nad znalezieniem szczegółowych informacji na temat jego życia w Ołonce, adresu domu rodziny Pileckich, na którym planowana jest tablica pamiątkowa.

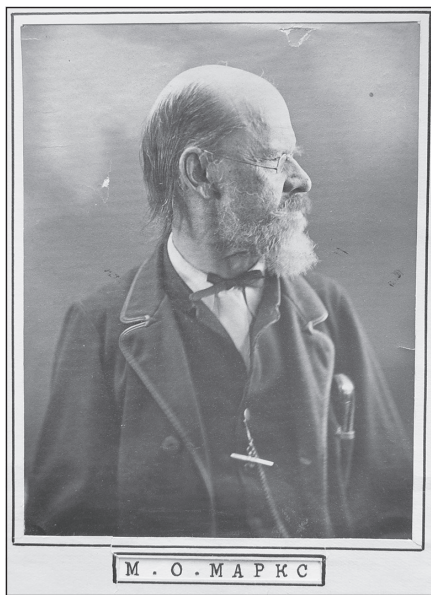
Z okazji tej rocznicy wykonano koszulki ze zdjęciem Witolda Pileckiego i napisami w języku angielskim, rosyjskim i karelskim. Mamy nadzieję, że w przyszłości w karelskich muzeach odbędą się ekspozycje poświęcone bohaterowi urodzonemu w Karelii, a turyści przyjeżdżający do Karelii przybędą na miejsca związane z życiem Witolda Pileckiego w Karelii.

Informacja Regionalnej Społecznej Organizacji „Narodowo-Kulturalna Autonomia Polaków Karelii”

„Zapiski Starca” wydane w Polsko-Syberyjskiej Bibliotece

Ukazał się kolejny, 15. już tom „Biblioteki Polsko-Syberyjskiej” „Zapiski starca” («Зануски старука») Maksymiliana Marksa.

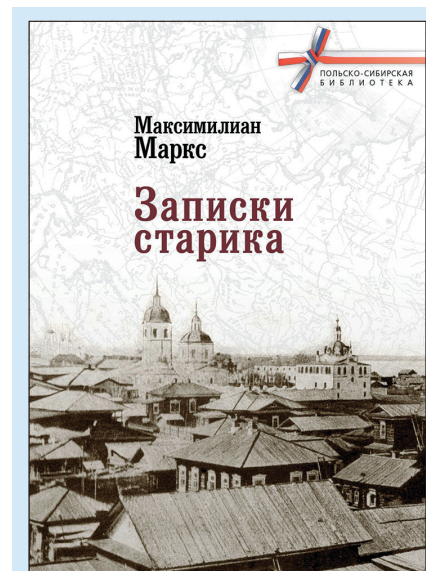

„Zapiski starca” były dotychczas publikowane jedynie fragmentami. Do rąk czytelników trafiają po raz pierwszy całe wspomnienia Maksymiliana Marksa.

Wydana została wersja rosyjskojęzyczna, natomiast prawie jednocześnie w Polsce ukazał się polski przekład wspomnień Maksymiliana Marksa.

Zapiski starca to ważne źródło do historii dziewiętnastowiecznej Polski, polsko-rosyjskich stosunków, historii Syberii, a także dziejów miast: Witebska, Smoleńska, Moskwy i Jenisejska. Dotychczas wspomnienia Maksymiliana Marksa (1816–1893) były badane i publikowane jedynie fragmentarycznie przez badaczy zajmujących się lokalną historią.

Godny podkreślenia jest barwny język autora, pełen ironii i pasji literackiej. Był to bez wątpienia nie tylko erudyta, który odebrał staranne wykształcenie, lecz również świetny obserwator i gawędziarz. Marks to przykład Polaka, który świetnie się odnalazł w warunkach Cesarstwa Rosyjskiego. Polskie pochodzenie nie przeszkadzało mu w nauczycielskiej karierze w Smoleńsku i Moskwie. Nawet na zesłaniu potrafił realizować się jako meteorolog, którego działalność została dostrzeżona przez naukowców na całym świecie. Z pewnością jego perspektywa jest inna niż większości zesłańców. We wspomnieniach opowiadał o swoim życiu na tle wydarzeń historycznych, ornamentując je licznymi dygresjami, opowiadaniem i lokalnymi ciekawostkami (...)

Redakcja naukowa: dr hab. Siergusz Leończyk, doktorzy Adam Jaskólski i Piotr Głuszkowski.

Recenzenci: dr hab. Mariusz Kulik, Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk, dr hab. Olga Stukałowa, Uniwersytet Przyjaźni Narodów Rosji (RUDN).

Przekład z języka rosyjskiego pod kierunkiem Adama Jaskólskiego: Mateusz Bienias, Michał Kołakowski, Mariusz Miętek, Mateusz Wąsowski, Marta Wróbel.

Podziękowania dla Olgi Siedych, nauczycielki języka polskiego w Abakanie oraz dla dr Artioma Czernyszewa (Rada redakcji pisma „Rodacy”) oraz dla redaktor Ludmiły Chmielnickiej z Witebska.

• Dom drewniany w Jenisejsku.

• Jenisejsk. Sobór Uspieński (sobór Zaśnięcia Matki Bożej).

9 listopada 2021 roku podczas pierwszej w historii oficjalnej wizyty Ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej na Kamczatkę Nadzwyczajny i Pełnomocny Ambasador RP w Rosji Krzysztof Krajewski i Konsul Generalny RP w Irkucku Krzysztof Świderek wzięli udział w otwarciu wystawy „Wyszyńskiego i Wojtyły Gramatyka Życia”, które odbyło się w Kamczackiej Regionalnej Bibliotece Naukowej.

Wystawa jest przygotowana przez Instytut Pamięci Narodowej oraz Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego. Nie jest to wystawa biograficzna. Kluczem do jej zrozumienia jest katalog podstawowych wartości, porządkujących nasze życie i życie odrodzonej 103 lata temu Rzeczypospolitej. Miłość, Ojczyzna, Cierpienie, Naród, Historia, Sumienie, Męstwo – haśła to wybrane przez autorów wystawy tworzą pewien otwarty wciąż katalog pojęć będących filarami życia każdego z nas. Wystawę skomponowano ze zdjęć archiwalnych i cytatów, których zestawienie daje widzowi przestrzeń do refleksji i zachęca do indywidualnego uzupełniania katalogu wartości.

Wizyta Ambasadora RP na Kamczatce

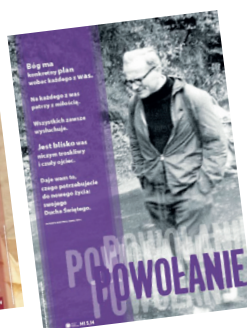
Wystawa została zaprezentowana w ramach IV Dni Kultury Polskiej na Kamczatce, organizowanych przez Centrum Narodowo-Kulturalne Dom Polski jednoczące Polaków i potomków Polaków mieszkających na półwyspie.

Na otwarciu wystawy śpiewano pieśni w języku polskim, rosyjskim, ukraińskim, białoruskim i kirgiskim w wykonaniu chóru „Wspólnota”, do którego należą przedstawiciele różnych narodów mieszkających na Kamczatce.

Wystawa „Wyszyńskiego i Wojtyły Gramatyka Życia” na Kamczatce potrwa do 10 grudnia.

Po otwarciu wystawy Generalny Konsul RP w Irkucku Krzysztof Świderek zaprezentowali znaczek Poczty Polskiej wydany na cześć Michała Jankowskiego, uczestnika Powstania Styczniowego skazanego na zesłanie na Syberię, wybitnego przyrodnika i wszechstronnego badacza natury.

Helena RADOMSKA

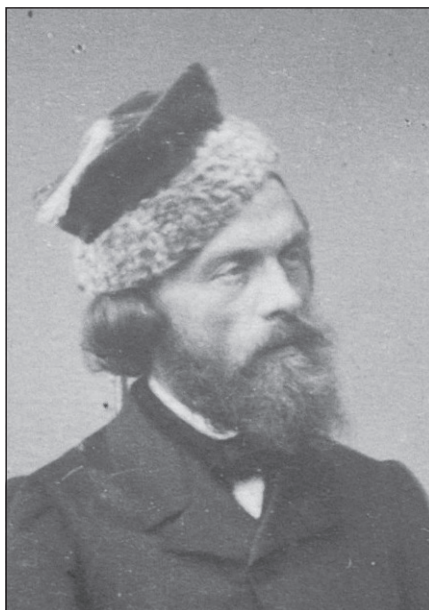

W Moskwie odbyło się X Ogólnorosyjskie Dyktando z Języka Polskiego

X Ogólnorosyjskie Dyktando z Języka Polskiego odbyło się w sobotę w Moskwie. Kilkadziesiąt osób pisało dyktando w auli uczelni RGGU, spadkobiercy Uniwersytetu Ludowego, założonego na początku XX wieku przez Polaka, Alfonsa Szaniawskiego.

Tegoroczne dyktando poświęcone było 200. rocznicy urodzin Cypriana Kamila Norwida. Organizowały je wspólnie: organizacja polonijna Kongres Polaków w Rosji przy wsparciu Ambasady RP, Rada przy Prezydencji FR ds. Stosunków Narodowościowych oraz Rosyjski Państwowy Uniwersytet Humanistyczny (RGGU).

Budynek należący do kompleksu RGGU, w którym odbyło się dyktando, dziś nosi imię Alfonsa Szaniawskiego, Polaka i rosyjskiego generała, który swój majątek przeznaczył na utworzenie Uniwersytetu Ludowego – uczelni dostępnej dla wszystkich chętnych, kobiet i mężczyzn, bez względu na narodowość. To budynek historyczny, „sfinansowany przez wielkiego Polaka, który był obywatelem Rosji” – przypominała, otwierając dyktando prorektor RRGU Wiera Zabotkina.

• Cyprian Kamil Norwid

Do piszących sprawdzian w audytorium RGGU dołączyli uczestnicy organizacji polonijnych spoza Moskwy. Z powodu epidemii koronawirusa na sali RGGU nie mogło bowiem zasiąść więcej niż 50 osób. Przed pandemią, w poprzednich edycjach, dyktando pisało w Moskwie ponad 200 osób.

„Zwykle piszemy dyktando co roku, ale w zeszłym roku nie było go z powodu ograniczeń pandemicznych” – powiedziała PAP jedna z organizatorek, przedstawicielka moskiewskiej organizacji Dom Polski, Lilia Goszowska. Oceniała, że kursy języka polskiego cieszą się teraz dużym zainteresowaniem. „Wydaje mi się, że język polski robi się teraz coraz bardziej popularny. Kultura polska, teatr, kino polskie zawsze cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród Rosjan” – powiedziała.

Wśród Rosjan uczących się polskiego są studenci samego RGGU – jest to obecnie siedem osób na Katedrze Sławistyki i Studiów Środkowoeuropejskich. Język polski wykładany jest na moskiewskiej uczelni od lat 90. XX wieku i nabór na katedrę odbywa się raz na dwa-trzy lata.

Twórczość Norwida była tłumaczona na język rosyjski, ale ostatnie wydanie zbioru poezji pochodzi z 2002 roku. Po prawie 20 latach istnieje potrzeba wydania nowego tomiku, w którym ukazałyby się utwory wcześniej nie tłumaczone – powiedział PAP szef katedry, Siergiej Skorwid. W przypadku już tłumaczonych utworów warto byłoby przetłumaczyć je inaczej, ściślej, aby oddać nowatorstwo poezji Norwida – ocenił naukowiec.

Jak zauważył, Norwid jest znany tym Rosjanom, którzy są miłośnikami kina polskiego – są to ludzie nie najmłodszego już pokolenia – dzięki fragmentowi pojawiającemu się w „Popiele i diamentcie” Andrzeja Wajdy.

Anna WRÓBEL

Wyniki X Ogólnorosyjskiego Dyktanda z Języka Polskiego

Po sprawdzeniu prac uczestników X Ogólnorosyjskiego Dyktanda z Języka Polskiego zorganizowanego przez FPNKA „Kongres Polaków w Rosji” komisja w składzie:

Lilia Goszowska (przewodnicząca)
Halina Subotowicz-Romanowa
Ewelina Szyszkowa
Helena Sieriogina
Tatiana Piskunowa
Anastazja Władimirska

ogłasza następujące wyniki:

Zwycięzcy:

Lubow Ryczkowa-Makiejewa (Moskwa) – I miejsce.
Michaił Kosariw (Kursk) – II miejsce.
Nadieżda Woskriesienska (Samara) – III miejsce.

Zostały wyróżnione prace uczestników:

1. Galina Jeroszowa (Briańsk).
2. Eugeniusz Brazul-Bruszkowski (Moskwa).
3. Jekatierina Gorodieckaja (Kaliningrad).
4. Liana Kadrajewa (Ufa).
5. Sierafima Kowalowa (Stawropol).
6. Swietłana Listowa (Czelabińsk).
7. Artiom Pawłow (Włodzimierz).
8. Jerzy Sawatiejew (Moskwa).
9. Olga Sokotowa (Petersburg).
10. Walerija Mieczel (Moskwa).
11. Jurij Osin (Bietgorod).

Zostały wyróżnione prace dzieci:

1. Wsiewołod Winokurow (14 lat, Moskwa).
2. Aleksiej Fiedorowicz (12 lat, Moskwa).
3. Ksienija Szagaj (16 lat, Moskwa).

Organizatorzy wyrażają podziękowanie członkom Moskiewskiej Autonomii Narodowo-Kulturalnej Polaków „Dom Polski” za wspaniałe przygotowaną drugą część imprezy w postaci prezentacji o Norwidzie połączoną z recytacją i śpiewem jego wierszy i prof. Sergiuszowi Skorwidowi za prezentację tłumaczeń poezji Norwida na język rosyjski, a także uczestnikom z Briańska, Czeboksar, Czelabińska, Jekaterynburga, Kaliningradu, Krasnodaru, Krasnojarska, Kurska, Moskwy, Petersburga, Piatigorska, Samary, Stawropola, Tom-ska, Ufy, Włodzimierza, i innych rosyjskich miast, którzy pisali dyktando w wersji online.

Wspomnienia o jubileuszowym X Ogólnorosyjskim Dyktandzie z Języka Polskiego

Czym można się zająć w dowolnym czasie pochmurną jesienią? Na przykład udowodnić znajomość polskiej ortografii, spotkać rodaków, otrzymać książki i inne nagrody! Do ciekawej imprezy pod nazwą Ogólnorosyjskie Dyktando z Języka Polskiego 16 października już po raz dziesiąty zachęcał Kongres Polaków w Rosji.

Zamysłem Ogólnorosyjskiego Dyktanda z Języka Polskiego jest i zawsze było dostarczenie małym Polakom mieszkającym na terenie Rosji, a także dorosłym, pożytecznej rozrywki idącej w parze ze zdobywaniem i utrwalaniem praktycznej wiedzy. Do tego dołączono możliwości wysłuchania wykładów nauczycieli i profesorów, obejrzenia numerów artystycznych.

W tym roku odbyło się jubileuszowe X Ogólnorosyjskie Dyktando z Języka

Polskiego. Poświęcone ono było 200. rocznicy urodzin wybitnego polskiego poety, pisarza, dramaturga, grafika, malarza i rzeźbiarza Cypriana Kamila Norwida wybranego przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej na jednego z patronów 2021 roku. Impreza tradycyjnie odbyła się w historycznym budynku RGGU w Moskwie, który dziś nosi imię wybitnego Polaka Alfonsa Szaniawskiego, a również przez Zoom dla chętnych z regionów. Każdy, kto zdecydował

się wziąć udział w Ogólnorosyjskim Dyktandzie z Języka Polskiego, otrzymał dyplom uczestnika.

Uczestniczyłam w takiej imprezie już po raz piąty. To znaczy, że dla mnie to Dyktando też było jubileuszowe. W 2016 roku zajęłam 3 miejsce i otrzymałam wartościową nagrodę. Wkrótce zaproszono mnie do zespołu sprawdzającego. Ciekawe, że w tym roku nie miałam możliwości do sprawdzania prac, lecz tylko do napisania tekstu. Trzeba powiedzieć, że moja praca okazała się wśród wyróżnionych, co sprawiło mi wielki zaszczyt.

Sadzę, że to wydarzenie ma dla nas nieocenione znaczenie. Życzę organizatorom dalszych sukcesów w utrwalaniu pozycji Ogólnorosyjskiego Dyktanda z Języka Polskiego jako jednego z najważniejszych wydarzeń w życiu Polaków mieszkających w Rosji.

Waleria MIECZEL

Odeszła Wanda Seliwanowska

Z głębokim smutkiem zawiadamiamy, że odeszła Wanda Seliwanowska, wieloletnia prezes Centrum Kulturalno-Oświatowego „Czerwone Maki” w Orenburgu, osoba wybitnie zasłużona dla ruchu polonijnego w Rosji, która poświęciła wiele wysiłku upamiętnianiu miejsc pamięci narodowej na Ziemi Orenburskiej, w tym związanych z żołnierzami Armii Andersa, a także wzmacnianiu polskiej tożsamości, pracy z młodzieżą i popularyzacji polskiej kultury.

Była odznaczona Krzyżem Oficerskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej, Srebrnym Medalem Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej, Srebrnym Medalem Wojska Polskiego i Nagrodą Honorową „Świadek Historii”.

Uroczystości pogrzebowe odbędą się dnia 13 maja o godz. 11.00 w Katedrze Nikolskiej przy ul. Czkałowa 8 w Orenburgu.

FPNKA „Kongres Polaków w Rosji” składa najszczerze kondolencje rodzinie i przyjaciołom, członkom CKO „Czerwone Maki” i wszystkim mieszkańcom Ziemi Orenburskiej, którym bliska jest polska kultura i historia.

Cześć Jej pamięci.

O Wandzie

Mnie nie obchodzą statystyki, sprawozdania. Mnie zależy na ludziach – mówiła Wanda Seliwanowska z Rosji, dziękując za nagrodę „Świadek Historii”.

Znalazła się wśród sześciu osób z całego świata wyróżnionych przez IPN za to, że dbają o pamięć historyczną wśród Polonii i pracują dla Polski, żyjąc od niej daleko. Prezes IPN Jarosław Szarek powiedział, że ogrom działań Wandy Seliwanowskiej wystarczyłoby do obdzielenia co najmniej kilku osób.

Wanda Seliwanowska urodziła się w Orenburgu, dokąd „za cara” zesłano jej przodków z polskich rodzin szlacheckich Seliwanowskich i Strawińskich. Z wykształcenia i zamiłowania historyk i pedagog, w działaniu – istny wulkan dobrych pomysłów i energii przy ich realizacji. Z jednej strony myśli o ludziach, którzy już odeszli, z drugiej zaś – o tych, dzięki którym pamięć ma być niesiona dalej. Młodzieży poświęca najwięcej uwagi i energii.

Jest prezesem powstałego w 1995 r. w Orenburgu Centrum Kulturalno-Oświatowego „Czerwone Maki”. Główną misją tej organizacji jest odnajdywanie, ochrona i popularyzacja wszystkich miejsc w obwodzie orenburskim związanych z pobytem polskiej ludności. W latach 2001–2007 z inicjatywy Wandy Seliwanowskiej, przy wsparciu Wydziału Konsularnego Ambasady RP w Rosji, zostały upamiętnione miejsca związane z formowaniem Polskiej Armii gen. Władysława Andersa na terenie orenburskim. W roku 2013 organizacja przyczyniła się

do upamiętnienia miejsca spoczynku polskich oficerów oraz żołnierzy Armii Andersa w Leśnictwie Szerokowskim.

Wanda Seliwanowska jest organizatorką ekspozycji stałych poświęconych polskim żołnierzom, m.in. wystawy „Formowanie się Polskiej Armii gen. Andersa w Buzułuku w latach 1941 – 1942 w Krajowym Muzeum w Buzułuku; wystawy „Z historii formowania polskiej Armii Andersa w rejonie buzułuckim” w Muzeum Borowej należącym do szkoły we wsi Kołtubanowka; wystawy „Byłem żołnierzem gen. Andersa” poświęconej losom żołnierzy polskiej armii, szczególnie z obwodu orenburskiego; wystawy „Szlakiem gen. Andersa – z Rosji na Monte Cassino. Orenburg, VIII 1941 – II 1942 r.”. Jej otwarcie nastąpiło w Centralnej Bibliotece Wojskowej w Warszawie w 2010 r., gościła ona również w Muzeum Niepodległości, ośrodkach edukacyjnych i oświatowych na terenie Polski i obwodu orenburskiego.

Centrum „Czerwone Maki” ma na koncie publikację książki „Droga na Wschód”, będącej kroniką dokumentalną o życiu i losach Polaków deportowanych do okręgu orenburskiego, oraz książkę „Chopinowskie czytanie. 200. rocznica urodzin Fryderyka Chopina” przygotowaną wspólnie ze studentami i wykładowcami uczelni muzycznych w Rosji.

Wanda Seliwanowska nieustannie porządkuje i opracowuje materiały historyczne i archiwalne oraz spisuje wspo-

mnienia starszych mieszkańców Kołtubanowki, Buzułuku, Tockoje – miejsc byłych obozów polskich z czasów formowania Armii Andersa. Opublikowała dziesiątki artykułów.

Wynikiem wieloletniej pracy jest publikacja „Przed Monte Cassino był Buzułuk” z 2015 r., dokumentująca ślady polskości na terenie orenburskim. Wanda Seliwanowska pomogła wielu rodzinom odnaleźć miejsca pochówków ich bliskich – żołnierzy polskich zaginionych w czasie II wojny światowej na terenie Rosji, odnalazła wiele dokumentów dotyczących ich życia i śmierci. W roku 2005 Wielka Kapituła Nagród Klubu Polonijnych Publicystów pod patronatem Marszałka Senatu RP przyznała „Czerwonym Makom” Złoty Puchar za upamiętnienie miejsc związanych z formowaniem Polskiej Armii i odsłonięcie pamiątkowych tablic w Buzułuku i Kołtubanowce.

Wanda Seliwanowska jest również inicjatorką wielu działań na polu kultury: festiwali, koncertów, wystaw, obozów harcerskich, konkursów, wykładów, międzynarodowych spotkań, sympozjów. Jest współorganizatorką cyklicznego Festiwalu Polskich Filmów „Wiśła” w Rosji. „Czerwone Maki” uczą młodzież odkrywać prawdziwą historię, zaszczepiają pasję do jej upowszechniania i poszerzania wiedzy.

W roku 1999 Wanda Seliwanowska otrzymała Krzyż Kawalerski. W roku 2005 została uhonorowana odznaczeniem „Pro Memoria” za wybitne zasługi w utrwalaniu pamięci o ludziach i czynach w walce o niepodległość Polski podczas II wojny światowej i po jej zakończeniu. W tymże roku Prezydent RP odznaczył ją Krzyżem Oficerskim Zasłużonych Rzeczypospolitej Polskiej. Dwa lata później otrzymała Srebrny Medal Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej, a w 2008 r. Srebrny Medal Wojska Polskiego za popularyzację dziejów i tradycji WP na arenie międzynarodowej.

Wanda Seliwanowska jest autentyczną, choć niemianowaną formalnie ambasadorką naszego kraju pod Uralem.

Źródło: Idziemy nr 2/2018

Zbieram stare fotografie: poznać swoje korzenie

Niekiedy spotykamy kogoś kto mówi nam, że kocha historię kraju, z którego się wywodzi. Ja natomiast jestem kimś takim, kto delektuje się tym, co uwiecznione zostało na pożółkłych starych fotografiach— relacjonuje Aneta Zawilec.

Przechadzając się po starych ulicach miasta Szydłowca wspominam czasy, w których niegdyś mieszkającym tu ludziom nie wolno było mówić w rodzimej mowie polskiej. Nawet waluta, którą płacono tu za chleb nie była polską złotówką. W swoich licznych zbiorach, mam kilka zdjęć z dziewiętnastego wieku, na których uwiecznione są osoby, działające w konspiracji, by ostatkiem swoich sił przywrócić nasz kraj, w szereg wolnych i suwerennych państw. Na moich fotografiach, uwieczniony został wielki człowiek Franciszek Pantoczek, który walczył w powstaniu styczniowym i kiedyś, na terenie dzisiejszego województwa świętokrzyskiego prowadził tak zwane kółka patriotyczne, na których młodym rodakom tłumaczył, znaczenie słowa patriotyzm i wolność narodowa — kontynuuje pani Zawilec.

Na fotografii, która uwieczniła tę wielką postać, pan Pantoczek miał spokojną twarz. Nieprzewidując tego, że za chwilę może on zapłacić cenę najwyższą złożoną ze swojego życia. Za swoją pracę konspiracyjną, trafił on na długie miesiące w mury Cytadeli Warszawskiej, a potem został zesłany do syberyjskiej tajgi, skąd już nigdy nie powrócił. Ta pogodna i wydawałoby się dobra twarz, została uwieczniona na tym skrawku papieru fotograficznego, by być może wprawić w zadumę kogoś, kto kocha wspominać minione lata.

Kolejną fotografią zebraną w moim albumie, jest fotografia Anny Wektorowej, modystki z Kielc. Kobieta ta jest pełna temperamentu i życiowej werwy. Wiedziała ona co to znaczy słowo patriotyzm i potrzeba niepodległości, która w wieku XIX, mogła jedynie znajdować się w ludzkich pragnieniach. Swoje mieszkanie co drugi dzień, przeznaczala pani Anna na tajne zgromadzenia podziemnych organizacji wojskowych, które jedynie w zbrojnej walce upatrywały naszego wyzwolenia. Wiedząc o możliwości swojego aresztowania, pani Wektorowa nie zrezygnowała nigdy z służenia ojczyźnie. Na fotografii, o której mowa— dopowiada pani Aneta, modystka z Kielc jest uśmiechnięta, pogodna i nad wyraz dobrotliwa. Nikt by nawet nie przypuszczał, że trafiając na cytadelę, nie powróci już ona z niej nigdy. Patrząc się w twarz tej kobiety, można wytrzeć z oczu nie jedną łzę, która może wprawić nas w zadumę, czy my też zdolni byłibyśmy do tego, co ta kobieta.

W moich zbiorach, znajdują się też fotografie, przedstawiające wyposażenie X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej. Poszarzała pościel na zrujnowanych pryczach, świadczy o minionych czasach, które z całą pewnością nigdy nie dały o sobie zapomnieć. Ile ludzkich też było wycierane w pożółkłe prześcieradła, ile ludzkiego nieszczęścia, potrafiły udźwignąć

„nieczułe i obojętne” ściany tego budynku, w których codziennie panował strach, terror, niepewność jutra i ... tęsknota za utraconą nadzieją. Błazniane dzbanki, pełne wody, a może ludzkiej goryczy, spróchniałe zydle i nigdy nie działające piece kaflowe to sprzęt, który towarzyszył naszym polskim bohaterom każdego dnia tułaczki, poniewierki i polskiej hańby.

Ile też i żalu musiały znosić ściany tego budynku, ile szukających światła dziennego twarzy przyklejonych było codziennie do zablindowanych szyb, tego nie odgadnie ludzka ciekawość, ani też nie wypowie żadna więziona tam osoba. Tylko wspomniane fotografie świadczą o tym, co było, co minęło, ale jest zachowane w ludzkich sercach, bo to przecież nasze, polskie korzenie, stanowią naszą historyczną prawdę.

Kolejną fotografią, która znajduje się w moich zbiorach— relacjonuje Aneta Zawilec, jest ta, na której widnieje uśmiechnięta twarz porucznika Ostafińskiego. Jego ambitne plany na przyszłość, jego niczym niezmacona dotychczasowa kariera wojskowa, stawiają porucznika na piedestale ludzkich szczytów. Jednak wybuch wojny, agresja sowiecka i niekończąca się wyprawa za wschodnią granicę Polski, wycisnęły krwawe piętno na obliczu tego młodego człowieka. Strzał w tył głowy i ciemny grób w katyńskiej ziemi spowity tego, po którym dziś zachowała się jedynie ta stara fotografia. Może ktoś znajdzie po nim tabakierkę lub trochę zardzewiałych guzików, które są po dziś dzień niemymi świadkami minionej historii.

Mam też fotografię młodej blondyneczki, która w fałdach swojej spódniczki przenosiła meldunki do sztabu AK. Ona to jako jedna z pierwszych zginęła podczas powstania warszawskiego, do dziś nikt nie wie kim była.

Jubileusz profesora Zbigniewa J. Wójcika – jednego z prekursorów Biblioteki Polsko-Syberyjskiej

Od dziesięciu lat grono entuzjastów stara się przybliżyć rosyjskiemu czytelnikowi różne aspekty polskiej obecności na Syberii. Publikacje te zostały zebrane w jedenastu tomach Biblioteki Polsko-Syberyjskiej. Sukces ten nie byłby jednak możliwy bez wcześniejszego wieloletniego trudu licznego grona polskich badaczy zajmujących się tematyką syberyjską. Nestorem tych badań jest profesor Zbigniew J. Wójcik, człowiek o renesansowych zainteresowaniach i rozległych horyzontach.

Profesor doktor habilitowany Zbigniew J. Wójcik, urodzony w 1931 roku w Łucku, ma ogromny dorobek w zakresie badań nad wkładem Polaków w rozwój cywilizacyjny Rosji. Wielkie uznanie zarówno w Polsce, jak i w Rosji przyniosły mu publikacje poświęcone Aleksandrowi Czekanowskiemu (1982), Janowi Czerskiemu (1986) oraz Karolowi Bohdanowiczowi (1997) i Józefowi Morozewiczowi (2004).

Dwaj pierwsi, mimo że byli zesańcami, jakby na przekór temu wnieśli ogromny wkład w badania nad przyrodą Syberii. Ich osiągnięcia zostały docenione przez naukowców rosyjskich i władze w Petersburgu. Aleksander Czekanowski uzyskał członkostwo Syberyjskiego Oddziału Towarzystwa Geograficznego w Irkucku, a Jan Czerski został najpierw współpracownikiem Moskiewskiego To-

warzystwa Archeologicznego, a następnie członkiem Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego.

Karol Bohdanowicz i Józef Morozewicz nie byli zesańcami. Pierwszy to wybitny geolog i geograf, od 1919 roku działający w Rosji. Był profesorem Instytutu Górniczego w Petersburgu i przez pewien czas dyrektorem Komitetu Geologicznego, najważniejszej placówki naukowej państwowej służby geologicznej. Józef Morozewicz – po wejściu w 1897 roku w skład Komitetu Geologicznego – prowadził badania na Uralu i Stepie Nogajskim, a ich wynikiem było wiele publikacji poświęconych skałom i minerałom.

Wszystkie opracowania monograficzne oraz liczne rozprawy i artykuły poświęcone dziejom Polaków na Syberii w XVIII–XX wieku charakteryzują się dogłębnym wykorzystaniem materiałów archiwalnych i niejednokrotnie poprzedzone były studiami terenowymi, między innymi na Kamczatce, w Jużno-Sachalińsku, we Władywostoku czy w Irkucku. W tym zakresie jubilat jest badaczem niedoścignionym.

Profesor niejednokrotnie występował w roli inspiratora podejmowania przez historyków rosyjskich badań nad wkładem Polaków w XIX wieku w nauki przyrodnicze dotyczące Syberii i Dalekiego Wschodu. Jednym z rezultatów tych zabiegów było zorganizowanie w Irkucku w 1989 roku międzynarodowej

konferencji poświęconej stuleciu badań Polaków we wschodniej Syberii. Od tej pory zarówno w rosyjskich wydawnictwach pokonferencyjnych, jak i w polskich publikacjach pojawiają się teksty o zupełnie nam nieznanymi zesańcach, którzy przyczynili się do rozwoju cywilizacyjnego Syberii.

Profesor Zbigniew J. Wójcik ma wielkie zasługi w zakresie edytorstwa staropolskich pamiętników z pobytu na Syberii. Ukazały się one w ramach Biblioteki Zesańca. We współpracy z profesorem Antonim Kuczyńskim opublikowano pięć tomów pamiętników. Były to: Dziennik Józefa Kopcia brygadiera wojsk polskich (1995), Dwa polskie pamiętniki z Syberii XVII–XVIII wiek (1996), Diariusz więzienia moskiewskiego, miast i miejsc Adama Kamieńskiego-Dłużyka (1997), Pamięć dzieł polskich. Podróż i niepomyślny sukces Polaków Karola Lubicza Chojeckiego (1997), Znaczniejszych przypadków pewnego z Syberii powrotnego Polaka w 1801 roku Faustyna Ciecierskiego (1998).

Wcześniej, w 1991 roku, opublikowano, opatrując obszernym postawieniem, niezastąpione do dziś dzieło Michała Janika z 1928 roku *Dzieje Polaków na Syberji*. Dwa lata później podobnie została przygotowana do druku praca Zygmunta Librowicza Polacy w Syberji, wydana pierwotnie w Petersburgu w 1884 roku.

Jubilat wniósł niezwykle cenny wkład w popularyzację badań nad dziejami Polaków na Syberii. Z jego inicjatywy powstała Komisja Badań nad Historią Syberii Komitetu Historii Nauki i Techniki Polskiej Akademii Nauk. W jej posiedzeniach uczestniczą nie tylko polscy historycy zajmujący się dziejami Syberii, ale także przyjeżdżający na staż do Polski historycy rosyjscy, którym profesor udziela wielu życzliwych rad.

Profesor organizacyjnie udziela się jeszcze na innych polach. Jest członkiem Komitetu Historii Nauki i Techniki Polskiej Akademii Nauk, członkiem Komisji Historii Nauki i Techniki Polskiej Akademii Umiejętności, a także współzałożycielem Biblioteki Polsko-Syberyjskiej i Biblioteki Zesańca.

Za wybitne osiągnięcia naukowe w problematyce syberyjskiej został uhonorowany w 2008 roku nagrodą specjalną „Przeglądu Wschodniego”.

Biblioteka Polska-Syberyjska

SZCZECIN

W tych dniach, świętujemy odzyskanie przez Polskę niepodległości. To bez wątpienia najważniejsze święto państwowe w Polsce obchodzone również przez Polonię na całym świecie. Dziś, właśnie z tej okazji przedstawiamy Wam 3 studentów i 1 studentkę, posiadających obywatelstwo polskie, którzy niemal całe swoje życie spędzili za granicą. Teraz powrócili do Polski i studiują w Akademii Morskiej w Szczecinie – prawdopodobnie najlepszej uczelni morskiej na świecie!

Marzenie o powrocie do Polski może zostać spełnione

Eryk Stochmal – ostatnie 15 lat spędził w Szkocji. Ukończył szkołę średnią Jedburgh Grammar Campus (Szkocja). Interesuje się psychologią.

„Jest wiele powodów, dla których przeprowadziłem się do Polski np. piękne krajobrazy, bogactwo różnych osobowości. Ale to, co przekonało mnie do wybrania Polski, a nie całej Wielkiej Brytanii, jeśli chodzi właśnie o studia, to możliwość spotkania i poznania ludzi z wielu kultur w jednym miejscu. Dlatego wybrałem Nawigację prowadzoną w języku angielskim, aby mieć możliwość doskonalenia zarówno języka polskiego jak i angielskiego. Jednocześnie mogę nawiązywać nowe przyjaźnie i poznawać osoby z innych kultur, z którymi nigdy wcześniej nie miałem kontaktu. Ta możliwość może wydawać się czymś nieistotnym w porównaniu ze wszystkimi innymi wspaniałymi możliwościami, jakie oferuje AMS, ale dla mnie jest ważna. To dlatego, że psychologia jest moją pasją, a poznawanie nowych ludzi jest dla mnie fascynujące. A czy jest lepsze miejsce do tego niż renomowana szkoła morska?”

Andrzej Jackson Dąbrowski – pochodzi z Nigerii gdzie się urodził, do niedawna mieszkał i uczył się. Jego mama jest Nigeryjką a tata Polakiem (ma podwójne obywatelstwo). Ukończył Kolegium Kingsville w Abudży. Urodzony sportowiec.

„Dorastanie w Nigerii jest pełne przygód i zabawy. Moja dotychczasowa edukacja, zarówno podstawowa jak i ta na poziomie średnim odbywała się w Nigerii. Studiowanie w Polsce to jedna z tych rzeczy, której nie mogłem się doczekać, ponieważ zawsze tęskniłem, aby odnaleźć moją drugą tożsamość – mój drugi dom. Dlaczego nawigacja? Szczerze mówiąc wybrałem ten kierunek z chęci zrobienia czegoś innego niż przeciętny człowiek. Cieszę się, że studiuje właśnie tutaj w Akademii Morskiej w Szczecinie, która daje mi nie tylko możliwość robienia w przyszłości czegoś niezwykłego, ale także pewność, że będę w tym najlepszy. Gdybym mógł wybrać dowolne miejsce na świecie, w którym mógłbym być, z pewnością wybrałbym Akademię Morską w Szczecinie, która jest teraz moim domem!”

Carolina Jurczuk – posiada obywatelstwo polskie i kanadyjskie. Wychowała się w Kanadzie. Ukończyła szkołę ogólnokształcącą École Secondaire Jules-Verne w Vancouver.

„Urodziłam się i wychowałam w Vancouver, w Kanadzie. Szkołę podstawową i średnią skończyłam w języku francuskim. W domu rozmawiałam po polsku z babcią i w soboty chodziłam do szkoły polskiej. Każde wakacje przyjeżdżaliśmy do Szczecina, ponieważ moja mama jest ze Szczecina a tata z Gorzowa (poznali się w Vancouver). Pomyślałam, żeby studiować w Polsce, ale nie byłam

pewna co dokładnie chciałabym studiować. Od dzieciństwa lubiłam gry komputerowe i sama uczyłam się trochę prostego programowania. Interesowało mnie również co siedzi w środku i chętnie rozkręcałam stare komputery, żeby wymieniać komponenty. Znajomy poradził mi Akademię Morską jako dobrą uczelnię, a mnie zaintrygowała Mechatronika. Podoba mi się atmosfera na wydziale i poczucie humoru studentów Akademii Morskiej. :)”

Antoni Keszka – urodził się w Szczecinie, ale całe życie mieszkał w Niemczech. Ukończył Technisches Gymnasium na kierunku elektrotechniki na Berufskolleg des Kreises Kleve w Geldern (Nadrenia Północna-Westfalia). Z zamiłowaniem żeglarz.

„Jeszcze przed wyborem profilu klasy maturalnej zastanawiałem się nad ekonomią lub elektrotechniką i budową maszyn, ale ostatecznie zdecydowałem się na elektrotechnikę. Jednak po maturze nadal chciałem studiować ekonomię w Utrechcie w Holandii, ale nie byłem pewien czy to dla mnie dobry wybór. Woląłem coś konkretniejszego. Wydawało mi się, że rozszerzona matura z elektrotechniki jest lepszym fundamentem dla studiów technicznych. Po zdanej maturze z ciekawości sprawdziłem w internecie jaki kierunek można studiować w języku angielskim w moim rodzinnym mieście. W tym miejscu muszę powiedzieć, że od dziecka często żeglowałem z rodzicami i kocham morze. No i okazało się, że w Szczecinie mogę studiować nawigację w języku angielskim. Zatem wybór był prosty – zdecydowałem się na Akademię Morską w Szczecinie, a obecnie jestem już na III roku studiów.”

E-magazyny dla polonijnych dzieci i młodzieży

W 2021 roku Polskie Bractwo Kawalerów Gutenberga ma zaszczyt i przyjemność realizować projekt dla polonijnych dzieci i młodzieży na całym świecie dzięki dotacji ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu *Polonia i Polacy za Granicą 2021*. W ramach projektu ukazują się dwa e-magazyny:

„Cogito dla Polonii” to e-magazyn dla polonijnej młodzieży w wieku 12–19 lat. Pokazuje ich świat, pasje, inspiracje. Tutaj młodzi, nastoletni polonijni twórcy mogą debiutować, przysłać swoje teksty. W każdym e-wydaniu publikowane są wywiady, reportaże z życia młodej Polonii. Prezentowane są ciekawe publikacje związane z Polską i Polonią z całego świata, pokazujące, że poza granicami

kraju młodzi Polacy kultywują tradycje i pamięć o ojczyźnie, dbają o dziedzictwo narodowe. Tematyka e-wydań dotyczy też inicjatyw szkół polskich oraz stowarzyszeń polonijnych, są też bogate materiały poświęcone nauce języka ojczystego, polskiej literaturze, historii i kulturze.

„Kumpel dla Polonii” to bezpłatny e-magazyn dla dzieci polonijnych w wieku 6–10 lat. Jest nie tylko „kumplem” dzieci, ale i pomaga im pokochać język polski, odkryć polską przyrodę, poznać polską kulturę i historię. To miejsce inspiracji, źródło ciekawych materiałów edukacyjnych, które mogą być wykorzystywane przez rodziców dzieci polonijnych oraz przez nauczycieli, bibliotekarzy w trakcie zajęć w szkołach polonijnych lub w innych instytucjach polonijnych.

Oba tytuły są udostępniane bezpłatnie w Polonijnej Bibliotece Cyfrowej i Wirtualnym Muzeum Polonii

● „Cogito dla Polonii”

<http://www.pbc.uw.edu.pl/14317/1/Cogito.html>
http://muzeumpolonii.uw.edu.pl/?page_id=1209

● „Kumpel dla Polonii”

<http://www.pbc.uw.edu.pl/14318/1/Kumpel.html>
http://muzeumpolonii.uw.edu.pl/?page_id=2356

Wydawca: Polskie Bractwo Kawalerów Gutenberga
Koordinator projektu: prof. dr hab. Dariusz Kuźmina

„Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu *Polonia i Polacy za Granicą 2021*.”

„Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.”

Z życia związku organizacji polskich „Jedność” w 2021 roku

Związek Organizacji Polskich „Jedność” w Rosji zarejestrowano w listopadzie 2018 roku, czyli na stulecie odzyskania niepodległości przez Rzeczpospolitą Polską. Związek prowadzi swoją działalność na obszarze całej Federacji Rosyjskiej.

Zasadniczym założeniem, leżącym u podstaw powołania Związku Organizacji Polskich „Jedność”, jest ożywienie ruchu polonijnego w Federacji Rosyjskiej oraz ściślejsza integracja programowa możliwie największej liczby organizacji polonijnych, a także ewentualnych, wyłonionych w środowisku polonijnym grup inicjatorskich.

Emblematem Związku Organizacji Polskich „Jedność” jest orzeł ze sztandaru Czwartej Dywizji Strzelców Polskich generała Lucjana Żeligowskiego – jedynej polskiej formacji wojskowej z Rosji, która sto lat temu – w 1918 roku – powróciła ze sztandarem i orzełem w ręku do odradzającej się Rzeczypospolitej Polskiej.

Członkami założycielami Związku Organizacji Polskich „Jedność” zostały Krasnodarska Organizacja Regionalna Polskie Centrum Narodowo-Kulturalne „Jedność” oraz Rostowska Organizacja Miejska Narodowo-Kulturalna Autonomia „Związek Polaków Donu”. Obecnie do składu Związku Organizacji Polskich „Jedność” należy kilkadziesiąt polonijnych organizacji i grup inicjujących, w tym organizacje polonijne w Armawirze, Czerniachowsku, Jekaterynburgu, Kopiejskie, Krasnodarze, Krasnojarskie, Mineralnych Wodach, Moskwie, Nalczyku, Nazrani, Noworosyjsku, Permie, Rostowie nad Donem, Saratowie, Soczi, Stawropolu, Ufie, Władykaukazie, Włodzimierzu, Wołgogradzie, Woronieżu.

W dniu 2 maja 2021 roku odbyło się otwarcie Dni Kultury Polskiej na Kubaniu, zorganizowanych przez Krasnodarską Organizację Regionalną Polskie Centrum Narodowo-Kulturalne „Jedność”.

• Spektakl „Obchody Świąt Wielkiej Nocy w Polsce”.

Impreza świąteczna tradycyjnie kojarzona jest z Dniem Polonii i Polaków za granicą, Dniem Flagi Polskiej oraz Dniem Konstytucji Trzeciomajowej i Najświętszej Marii Panny Królowej Polski. W roku bieżącym dołączyły również Święta Wielkanocne, i z tej okazji organizatorzy przygotowali spektakl kulturalno-oświatowy „Obchody Świąt Wielkiej Nocy w Polsce”. Gościom wieczoru zaprezentowano w postaci muzyczno-poetyckiej obrzęd topienia Marzanny, symbolizującej zimą, zapoznano ze szczegółami wykonywania palm wielkanocnych, przygotowania dań świątecznych oraz z wesołym zwyczajem Śmigus-Dyngus (lany poniedziałek). Scenariusz został ułożony przez niezrównaną panią Jadwigę Garlińską-Grzelak. Wśród tych, którzy wzięli czynny udział w zorganizowaniu imprezy są rodziny Jemieljanowów, Kano, Kucynych-Kowalów, Lisickich, Miłowanowów, Stelmachów,, Szapczków, Szweców, Szečko, Zabłockich oraz pani Irena Daniłowa, w wykonaniu której postać Wiosny zachwyciła widzów.

W dniach 8–9 maja członkowie Polskiego Centrum „Jedność” tradycyjnie świętowali Dzień Zwycięstwa. Wspomniano bohaterów wojny, w tym człon-

ków naszej organizacji, którzy są z nami lub już odeszli na wieczny spoczynek.

W dniach 20–24 maja w Krasnodarze odbyły się imprezy z okazji Dnia Słowiańskiego Piśmiennictwa i Kultury (Dzień Świętych Cyryla i Metodego – współpatronów Europy), w których tradycyjnie biorą udział Polacy. W dniu 20 maja Związek Słowian Kubania urządził wieczór, w ramach którego wystąpili członkowie Polskiego Centrum „Jedność” pani Tatiana Pawłowska oraz pan Witalis Kondratenko. W dniu 24 maja w Kubańskim Uniwersytecie Państwowym w ramach błyskawitego programu koncertowego studenci Wydziału Filologicznego odtworzyli barwną kompozycję muzyczną „Kolorowe jarmarki” z repertuaru Maryli Rodowicz, przygotowaną przy wsparciu Polskiego Centrum „Jedność”.

W dniu 26 maja w pokoju gościnnym Centrum Kultur Narodowych obchodzono bardzo w Polsce popularny Dzień Matki. Zebrani obejrzeni tematyczne wideo, wysłuchali występów poetyckich oraz muzycznych, poświęconych najdroższej osobie dla każdego – Mamie.

Szpecially wzruszające były wystąpienia poetyckie Ireny Daniłowej, Alisy oraz Anastazji Lisickich, Haliny Tambowej,

• Dzień Matki.

a także młodych muzyków Pauliny Tambowej i Borysława Kucyna. Miłą niespodzianką stało się wystąpienie Anny Gordiejewej z wierszem o mamie autorstwa pani Jadwigi Garlińskiej-Grzelak.

W dniu 11 czerwca w sali aktowej Centrum Kultur Narodowych odbyło się uroczyste zamknięcie Dni Kultury Polskiej na Kubaniu, w ramach którego zaprezentowano koncert świąteczny.

Program koncertowy rozpoczęła uczennica Szkoły Sztuki dla Dzieci z miasta Adygejsk Samira Haczegogu z „Walcem zapomnianym” Fryderyka Chopina. Sztafetę przejął słynny harmonista pan Witalis Kondratenko z polonezem Ogińskiego „Pożegnanie Ojczyzny”.

Po raz pierwszy na scenie polonijnej wystąpił Zespół Piosenki Kozackiej „Stan” pod kierownictwem Zasłużonej Artystki Ukrainy i Kubania pani Heleny Kulikowskiej z porywającą kompozycją

„Hej, sokoły!” w języku polskim. W języku rosyjskim odśpiewano piosenkę „Oj da, Kraju Krasnodarski”.

Widzowie z zachwytem wysłuchali premierowych piosenek w wykonaniu zespołu polonijnego „Piosenka Polska” (pani Diana Gajtyna, pani Ludmiła Mulałwa i pani Świetłana Sielicka) oraz solistki Polskiego Centrum „Jedność” pani Tatiany Pawłowskiej, deklamacji Gleba Szweca oraz zespołu studenckiego Wydziału Filologii Kubańskiego Uniwersytetu Państwowego pod kierunkiem pani docent Anny Bolszowej.

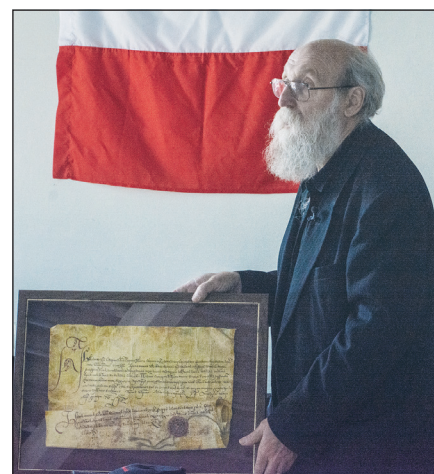
Na zakończenie imprezy wręczono nagrody młodym artystom malarzom, uczestnikom XVII Międzynarodowego Konkursu Twórczości Plastycznej „Rosja – Polska”. Grand Prix zdobyła uczennica Krasnodarskiej Szkoły Sztuki dla Dzieci imienia W. A. Ptaszyńskiego Alisa Gułak za obraz „Taniec polski”.

• Dni Kultury Polskiej na Kubaniu. Koncert. Foto: Erika Egina i Aleksander Dąbrowski.

W dniu 30 maja 2021 r. w Moskwie odbyła się impreza polonijna pt. „Polacy w Moskwie: historia i terażniejszość”, zorganizowana przez Moskiewską Organizację Polonijną „Jedność” (prezes – pani dr Marina Łaktajewa).

Podczas imprezy wysłuchano wykładu dyrektora Muzeum Rzymsko-Katolickiej Archidiecezji Matki Bożej w Moskwie dra Witalisa Zadwornego oraz wybitnego restauratora pana Władysława Riabowa. Uczniowie i nauczyciele moskiewskiej szkoły nr 324 „Ognisty Ptak” (Żar-Ptica) – partnera moskiewskiej „Jedności” – zorganizowali mały koncert. Zakończono wieczór degustacją dań kuchni polskiej. Uczestnicy spotkania omówili plany na najbliższą przyszłość.

• Impreza „Polacy w Moskwie: historia i terażniejszość”. Foto: Mikołaj Fedeki.

W dniu 23 lipca 2021 roku w Armawirze w Bibliotece Literatur Narodowych Rosji oraz Krajów Obcych imienia N. A. Niekrasowa odbyła się pamiętna impreza „Janusz Korczak. Prawidła życia”, poświęcona życiu i twórczości wybitnego pedagoga, pisarza, lekarza oraz działacza społecznego Rzeczypospolitej Polskiej. Transmisja imprezy odbywała się on-line w trybie konferencji ZOOM.

Impreza została zorganizowana w ramach działalności zrzeszenia społecznego Związek Organizacji Polskich „Jedność” wysiłkiem Filii w Armawirze Krasnodarskiej Organizacji Regionalnej Polskie Centrum Narodowo-Kulturalne „Jedność” (prezes Walery Azarenko) oraz Miejskiej Organizacji „Polskie Centrum Kultury” w Kopejsku (prezes Włodzimierz Malinowski).

(Ciąg dalszy na str. 24.)

• Pamiętna impreza „Janusz Korczak. Prawidła życia”.

(Ciąg dalszy. Początek na str. 22–23.)

Imię Janusza Korczaka (Henryka Goldszmita) jest w czasach dzisiejszych popolicie znane jako twórcy oryginalnego systemu wychowania dzieci oraz obrońcy praw dziecka. W toku imprezy ogłoszono Dziesięcioro przykazań dla rodziców w języku polskim i rosyjskim.

Wdzięczna Warszawa pamięta wybitnego pediatrę i pedagoga. Obecni mieli możliwość „przespacerować” po ulicach warszawskich w trakcie obejrzenia wideo, nakręconego przez członków Filii w Armawirze Krasnodarskiej „Jedności” Dymitra Azarenko i Walentyne Bogomołową.

Wystawę dzieł naukowych i literackich Janusza Korczaka otworzyła dyrektor Biblioteki Literatur Narodowych Rosji oraz Krajów Obcych w Armawirze-Jekatierina Alimietowa.

Na temat życia oraz czynu heroicznego Janusza Korczaka wypowiedzieli się członkowie Filii w Armawirze KOR Polskie Centrum Narodowo-Kulturalne „Jedność” Natalia Azarenko, Julia Korolowa, Waleria Biełogławska i Eugenia Dudina oraz dyrektor Centralnego Systemu Bibliotekarskiego w Armawirze Olga Niefiodowa, wykładowca Technikum Prawniczego Oksana Glebowa i członek Federacji Konsultantów Psychologów w Rosji Oksana Parzjan.

Prezes Polonii z Kopiejska Włodzimierz Malinowski opowiedział o przeprowadzanych od 2013 roku ogólnorosyjskich cykli Korczakowskich,

podczas których fachowcy wymieniają doświadczenia z pracy według metody wielkiego pedagoga.

Prezes Związku Organizacji Polskich „Jedność” ofiarował w darze Bibliotece książki i czasopisma w języku polskim i rosyjskim.

W dniu 8 sierpnia 2021 roku odbyło się zebranie członków Filii w Soczi Polskiego Centrum Narodowo-Kulturalnego „Jedność” (prezes Igor Janowski), poświęcone 100-letniej rocznicy urodzin wybitnego polskiego filozofa i pisarza Stanisława Lema.

Uczestnicy spotkania wyszczególnili zasadnicze etapy życia i twórczości Wielkiego Futurologa. Wyświetlono kilka videoklipów poświęconych rzeczom i zjawiskom wyimaginowanym czy zwiastowanym przez Stanisława Lema.

• 100-letnia rocznica urodzin Stanisława Lema.

Zebranie swą obecnością zaszczylił prezes ogólnorosyjskiego zrzeszenia Związek Organizacji Polskich „Jedność” dr Aleksander Sielicki.

Po posiedzeniu okolicznościowym poruszono kwestię dalszego rozwoju Polonii w Soczi w tym problem organizacji nauczania języka polskiego i kultury, zorganizowania Festiwalu Filmu Polskiego „Wisła” oraz założenia polonijnych zespołów twórczych.

W dniu 11 września 2021 roku w moskiewskiej Bibliotece nr 34 imienia Andrieja Wozniesińskiego odbyły się Narodowe Czytania, zorganizowane w stolicy rosyjskiej przez ogólnorosyjskie zrzeszenie – Związek Organizacji Polskich „Jedność” oraz Moskiewską Organizację Polonijną „Jedność”.

W tym roku przebiega już dziesiąta, jubileuszowa edycja ogólnopolskiej akcji Narodowe Czytania, nad którą patronat honorowy sprawowała Para Prezydencka. Tym razem czytamy fragmenty dramatu Gabrieli Zapolskiej „Moralność pani Dulskiej”.

Program imprezy:

- wystawa dzieł Gabrieli Zapolskiej w języku polskim oraz rosyjskim;
- prezentacja życia i twórczości autorki;

- czytanie fragmentów utworu „Moralność pani Dulskiej” przez przedstawicieli Moskiewskiej organizacji polonijnej „Jedność”.

Role czytali:

pani Dulska – Katarzyna Potiomkina;

pan Dulski – Andrzej Szablewski;

Zbyszko – Włodzimierz Kulik;

Hanka – Inna Domorad;

• Narodowe Czytania w Moskwie.

Hesia – Irena Korzarska;
Tadrachowa – Maryna Łaktajewa;
Julia Siewiczowa – Olga Klonowa.

W charakterze gościa honorowego imprezę uczcił swoją obecnością Ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w Federacji Rosyjskiej Krzysztof Krajewski, który w sposób symboliczny zainicjował Czytania.

W toku imprezy Ambasador Rzeczypospolitej Polskiej przekazał w darze do zasobów moskiewskiego systemu bibliotekarskiego szereg książek. Podobnego daru dokonał również Instytut Polski w Moskwie. Publikacje regionalne przekazały organizacje polonijne. Wśród ofiarowanych wydawnictw są książki po polsku i rosyjskie tłumaczenia literatury polskiej, m.in.: Karola Olgierda Borcharta, Witolda Gombrowicza, Zbigniewa Herberta, Hanny Krall, Czesława Miłosza, Wisławy Szymborskiej.

W spotkaniu uczestniczyli prezesi i działacze organizacji polonijnych z różnych miast Rosji: Armawiru, Krasnodaru, Moskwy, Rostowa nad Donem, Włodzimierza oraz Woronieża, a także dyrektor naczelny Centralnego Systemu Bibliotekarskiego Północnego okręgu administracyjnego Moskwy Jurij Kuncew oraz kierownik projektu „Biblioteka Wydawnictw” Wenera Rowenska.

W dniu 11 września 2021 roku w Soczi odbyły się Narodowe czytania, zorganizowane przez Filię Krasnodarskiej Organizacji Regionalnej Polskie Centrum Narodowo-Kulturalne „Jedność” (prezes Filii pan Igor Janowski). Czytano

fragment dramatu Gabrieli Zapolskiej „Moralność pani Dulskiej”.

W charakterze gospodyni wieczoru wystąpiła pani Larysa Janowska, która wygłosiła rolę pani Dulskiej. Rolę Zbyszka odczytał pan Aleksander Iljiński, rolę Hanki – pani Julia Drużynina, rolę pani Juliasiewiczowej – pani Tatiana Piotrowska, rolę Tadrachowej – pani Helena Łaskiewicz, rolę pana Dulskiego – pan Antoni Olearnik. Tekst odautorski udziękował pan Aleksander Piotrowski.

Uczestnicy imprezy pogrążyli się w realia życiowe ponad stuletniej przeszłości, świetnie opisanych przez wielką pisarkę i aktorkę Gabrielę Zapolską.

Polacy z Soczi z ogromną przyjemnością dołączyli do ogólnopolskiej akcji jako integralna część narodu polskiego, rozszanowanego po całym świecie.

W dniu 24 września 2021 roku Moskiewska Organizacja Polonijna „Jedność” wspólnie z college Moskiew-

• Narodowe Czytania w Soczi.

skiej Państwowej Akademii Muzyki imienia A. G. Sznitke zorganizowały z okazji Międzynarodowego dnia muzyki dwugodzinny koncert muzyki klasycznej pt. „Dialog epok”. Koncert odbył się w moskiewskiej Bibliotece nr 168.

Koncertowi towarzyszył pokaz obrazów malarzy polskich z różnych epok. Wieczór prowadziły członkinie moskiewskiej «Jedności» pani Janina Ignatowa oraz pani Walentyna Węgrzanowska, które do każdego utworu muzycznego przygotowały ciekawe materiały na temat kompozytorów i malarzy oraz ich roli w kulturze polskiej.

Wykonawczynie: studentki 3 roku college Moskiewskiej Państwowej Akademii Muzyki imienia A.G. Sznitke Maria Demczenko i Ludmiła Nota; akompaniament fortepianowy – Lejla Safina oraz ich pedagog – laureatka konkursów ogólnorosyjskich i międzynarodowych, koncertmistrzyni grup domr altowych w Narodowym Akademickim Zespole Instrumentów Ludowych imienia N.P. Osipowa, wykładowczyni Moskiewskiej Państwowej Akademii Muzyki imienia A.G. Sznitke Julia Niewierowa.

• Koncert muzyki klasycznej „Dialog epok”.

W dniu 26 września 2021 roku w Krasnodarze odbył się koncert poświęcony pamięci wybitnego kompozytora, dyrygenta, jednego z założycieli polskiego jazzu Henryka Warsa, zorganizowany przez Krasnodarską Regionalną Organizację Polskie Centrum Narodowo-Kulturalne „Jedność” (prezes Aleksander Sielicki).

Kierownik artystyczny wieczoru – pani Jadwiga Garlińska-Grzelak – przygotowała wspólnie z członkami krasnodarskiej „Jedności” (Anastazja i Sergiusz Bobrowowie, Irena Daniłowa, Świetłana Darewicz, Lilia Garlińska, Ludmiła Muławka, Lubow Stelmach, Olga i Gleb Szwec) szereg kompozycji według głównych utworów Wielkiego Mistrza.

(Ciąg dalszy na str. 26.)

• *Koncert poświęcony pamięci kompozytora Henryka Warsa.*

(Zakończenie. Początek na str. 22–25.)

W charakterze gościa specjalnego wieczoru wystąpił Zasłużony Artysta Kubania Aleksander Gogawa, który wykonał piosenki Henryka Warsa „Już taki jestem zimny drań” oraz „Powróćmy jak za dawnych lat” i młody ambasador Aliansu Narodów Świata, członek Krasnodarskiej Organizacji „Wspólnota Kultury Żydowskiej Szalom” Dawid Emanuel Dołmatow z kompozycją „Szalom Alejchem” (skrzypce).

W dniu 16 października 2021 roku w Bibliotece Czytelni im. I. S. Turgeniewa odbył się koncert muzyki klasycznej „Rytmy i melodie z Polski”, zorganizowany przez ogólnorosyjskie zrzeszenie Związek Organizacji Polskich „Jedność” oraz Moskiewską organizację polonijną „Jedność”.

Program zawierał dzieła wokalne oraz instrumentalne kompozytorów polskich Fryderyka Chopina, Stanisława Moniuszki, Henryka Wieniawskiego.

W koncercie wzięli udział laureaci i wyróżnieni dyplomami uczestnicy konkursów międzynarodowych oraz stypendyści Funduszu „Nowe Imiona” Anna Szatkowska (fortepian), Włodzimierz Krugłow (obój), Elżbieta Małyszewa (skrzypce), Elżbieta Gorbenko (flet), Wan Tiań Jan (fortepian), Maryna Skokowa (fortepian), Tatiana Kistieniewa (sopran), Tatiana Żukowa (fortepian), Tatiana Szatkowska (fortepian) oraz zaproszone w charakterze gościa specjalnego trio „No Comments” w składzie: Roman Jefimow (bałajka), Elwira Iljasowa (skrzypce altówka), Guzal Tagijewa (fortepian).

W charakterze gościa honorowego na koncercie była obecna pani Aldona Krajewska, małżonka Ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej w Federacji Rosyjskiej Krzysztofa Krajewskiego.

W dniu 20 listopada 2021 roku Polska Macierz Szkolna w Rosji – jednostka strukturalna ogólnorosyjskiego zrzeszenia Związek Organizacji Polskich „Jedność” za pomocą Wydziału Konsularnego Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Federacji Rosyjskiej zorganizowała II Zjazd Nauczycieli Polonijnych w Rosji.

Zjazd odbył się w trybie on-line i swym zasięgiem objął nauczycieli języka i kultury polskiej – lektorów uczelni wyższych, szkół średnich, organizacji polonijnych oraz ośrodków kształcenia dodatkowego z 34 regionów Rosji.

II Zjazd Nauczycieli Polonijnych stanowi ciąg dalszy pierwszego wspólnego spotkania prezesów organizacji polonijnych oraz nauczycieli języka polskiego, który odbył się w roku 2019 w Socji i w toku którego podjęto decyzję o założeniu Polskiej Macierzy Szkolnej w Rosji na czele z prezesem Polonii Baszkortostanu panią Maryną Sadykową-Lisowską.

Z tej racji moderatorem II Zjazdu Nauczycieli Polonijnych w Rosji została Polonia Baszkortostanu. Właśnie w Ufie w roku 2016 odbyła się Ogólnorosyjska Konferencja Nauczycieli i Lektorów Języka Polskiego, od 1999 roku działa tu Polska Szkoła imienia A. Pieńkiewicza, język polski wykładany jest na Baszkirskim Uniwersytecie Państwowym oraz na Baszkirskim Pedagogicznym Uniwersytecie Państwowym imienia M. Akmułły.

Uczestników Zjazdu powitała Konsul do Spraw Polonii Ambasady Rzeczypos-

politej Polskiej w Federacji Rosyjskiej Radca pani Anna Domska-Łuczak, Prezes Światowego Kongresu Oświaty Polonijnej pani Jolanta Tatara, Prezes Federalnej Narodowo-Kulturalnej Autonomii „Kongres Polaków w Rosji” pani Halina Subotowicz-Romanowa, Prezes Związku Organizacji Polskich w Rosji „Jedność” pan Aleksander Sielicki oraz autorka jednego z najpopularniejszych podręczników języka polskiego dla środowisk rosyjskojęzycznych pani Blanka Konopka. Organizatorzy i uczestnicy Zjazdu wyrazili zainteresowanie zamiarom wznowienia podręcznika Blanki Konopki za pośrednictwem Związku Organizacji Polskich „Jedność”.

Zespół piosenki polskiej „Zielony Gaj” z Ufy pod kierownictwem Pawła Krasilnikowa złożył uczestnikom prezent muzyczny.

Program Zjazdu zawierał również zajęcia z metodyk nauczania języka i kultury polskiej zorganizowane przez Ośrodek Rozwoju Polonijnej Edukacji za Granicą (ORPEG) oraz warsztaty Violetty Mackiewicz (Moskwa), Antoniny Umińskiej (Jekaterynburg), Anusz Zabłockiej (Krasnodar) – nauczycieli, posiadających wieloletnie doświadczenie ze skutecznego nauczania języka polskiego w Rosji.

Uczestnicy spotkania okazali wdzięczność organizatorom Zjazdu oraz wyrazili dobrą nadzieję, że Polska Macierz Szkolna w Rosji w następnym roku zaprosi do Ufy nauczycieli polonijnych na spotkanie w trybie już bezpośrednim.

• *Koncert muzyki klasycznej „Rytmy i melodie z Polski”.*

Dożynki w „Domu Polskim”

2 października 2021 roku w sali Kurii przy Parafii Niepokalanego Poczęcia NMP zostały zorganizowane przez Moskiewską Narodowo-Kulturalną Autonomię Polaków „Dom Polski” Dożynki – święto ukończenia żniw i prac polowych.

Imprezę zaszczyli swoją obecnością prezes Kongresu Polaków w Rosji Halina Subotowicz-Romanowa, kierownik Wydziału Konsularnego

Ambasady RP w Moskwie radca Sławomir Łuczak i konsul ds. Polonii Anna Domska-Łuczak. Chętnych do wspólnej zabawy nie zabrakło, sala była wypełniona przez Polonię po brzegi.

Po obrzędzie poświęcenia chleba przez księdza Dariusza czekała na członków Polonii i gości rozrywka, pieśni ludowe w wykonaniu zespołu „Baški”, festiwal dań kuchni polskiej oraz konkurs dekoracji dożynkowej. Najlepsze prace konkursowe zostały wyróżnione i odznaczone dyplomami i prezentami.

Część uroczystości towarzyszyła wesoła improwizacja, muzyka, przytulna atmosfera i nastroj świąteczny.

Andrzejki Polonii Baszkortostanu

*Czary mary, wosku lanie,
co ma stać się, niech się stanie!*

Polonia Baszkortostanu zorganizowała zabawę andrzejkową – czyli magiczny wieczór wróżb. Noc z 29 na 30 listopada, czyli wigilia św. Andrzeja, to okazja do zabawy, wróżb i spotkań z przyjaciółmi. Niegdyś wieczór andrzejkowy był ostatnim przed adwentem momentem na wyprawienie hucznej imprezy, dziś najczęściej jest po prostu miłą okazją do spędzenia czasu w gronie bliskich.

Od wieków jest to dzień wróżb dziewczęcych dotyczących miłości i małżeństwa. W Polsce, wróżby te odprawiane były przez dziewczęta na wydaniu, już w XVI w. Dziś to święto jest przede wszystkim hołdem dla tradycji i dobrym powodem do wspólnej zabawy.

Zebrani wróżyli z obierek z jabłek, przewidywali według koloru, liczby i symbolicznych przedmiotów. Wszystkie wróżby były napisane po polsku, więc można było nie tylko dobrze się bawić, ale również sprawdzić swoją wiedzę.

Najbardziej wyczekiwaną wróżbą było lanie wosku. Uczestnicy wydarzenia wlewali roztopiony wosk do zimnej wody przez ucho starego klucza i próbowali zinterpretować znaczenie powstałej figury woskowej. Wiele osób dopatrzyło się przyszłych podróży, prezentów i innych miłych niespodzianek!

Bardzo miło, że w tym roku Polonia Baszkortostanu podzieliła się formatem zorganizowania tego wydarzenia z kolegami i koleżankami z Towarzystwa Polskiego «Polaros» w Jekaterynburgu.

Pamięci Mustafy Kalinowskiego

UFA

8 października 2021 r. na historycznym mużułmańskim cmentarzu w Ufie odbyło się odświeżenie nagrobka Mustafy Rizwanowicza Kalinowskiego (1884–1965), dyrygenta, pedagoga i działacza społecznego.

W uroczystym odświeżeniu wzięli udział A. Dawletszyn, imam meczetu „Ihlas”, członkowie Centrum kultury i oświaty Republiki Baszkortostan, Centrum narodowościowo-kulturalnego „Ramazan”, przedstawiciele Światowego kongresu Tatarów, ufijskiej uczelni sztuk pięknych oraz studenci Baszkirskiego Uniwersytetu Państwowego.

Los Michała – Mustafy Kalinowskiego jest niezwykły. Student Warszawskiego konserwatorium w latach 20. XX w. Znalazł się na zesłaniu w Baszkirii. Wziął ślub z miejscową dziewczyną i przyjął islam. Brat dziewczyny Rizwan według obrządku

mużułmańskiego wziął go za syna i od tego momentu Polak nosił imię Mustafy Rizwanowicza.

Mustafa Rizwanowicz Kalinowski znalazł swoje miejsce w oddali od ojczyzny. Wniósł znaczący wkład w rozwój baszkirskiej kultury muzycznej. Był wybitnym dyrygentem, orkiestranem, pedagogiem i działaczem społecznym. Przez długi okres jego życie twórcze i pedagogiczne było związane z ufijską uczelnią sztuk pięknych oraz z Baszkirskim państwowym teatrem opery i baletu.

W 2020 r. aktywiści Centrum polskiej kultury i oświaty RB zaopiekowali się obecnie porzuconym miejscem pochówku muzyka Kalinowskiego i zdecydowali postawić nowy nagrobek. Inicjatywa ta znalazła poparcie w administracji miasta Ufy.

Dziękujemy naszym kolegom i partnerom!

**Informacja
Centrum polskiej kultury
i oświaty RB**

JEKATERYNBURG

W dniach 27–28 listopada odbył się festiwal „Polska Jesień w Jekaterynburgu”. Zazwyczaj odbywa się raz w roku, ale ze względu na sytuację z Covid, nie odbył się w ciągu ostatnich dwóch lat. I choć życie nie weszło jeszcze w swój dawny bieg, mimo przeszkód związanych przede wszystkim z przyjmowaniem widzów do miejsc publicznych tylko z kodami QR, to i tak zdecydowaliśmy się na organizację festiwalu. I nie sami, zaprosiliśmy gości z Ufy, Czelabińska i Kopejska.

Przybyli do nas znajomi, których znamy od dawna – szefowa Centrum Kultury Polskiej Baszkirii Marina Sadykowa-Lisowska, Dyrektorka Polskiej Szkoły im. A. Pienkiewicza Helena Gulewicz, Anna i Władimir Malinowscy z Kopejska oraz przedstawiciele Polskiego Towarzystwa „Solaris” z Czelabińska – Oleg Jabłoński i Jegor Szirszikow.

Jak zawsze prowadząca koncert, wieloletnia szefowa Salonu Muzyki Polskiej, Natalia Iwanczuk, bardzo trafnie opisała koncert, który odbył się 27 listopada w małej sali Filharmonii Dziecięcej: „Wysoka klasyka Chopina i Wieniawskiego, muzyka kinowa, folklor i najświetniejszy polski musical „Metro”... Serdeczna i drżąca melodia na flet, w wykonaniu Swietłany Keller, romantycznej Jany Czaban, zastanawiająca się nad wiecznością. A także utalentowani młodzi skrzypkowie i pianiści, studenci Uralskiej Wyższej Szkoły Muzycznej, zespołu wokalnego Polskiego Towarzystwa „Polaros” „Kasia-Katarzyna”, zespołu „Zielony gaj” z Ufy. Wszystko spłotło się w tym koncercie...”

Z przyjemnością przygotowaliśmy się do koncertu, bo przez ostatnie dwa lata nie występowaliśmy często na scenie, coraz częściej w formacie online.

Publiczność była bardzo serdeczna i życzliwa. Pewnie dlatego, że brakowało im też muzyki „na żywo”.

W koncercie wykonano popularne i mniej znane polskie pieśni ludowe. Zespół „Kasia-Katarzyna” zaśpiewał kilka piosenek ze zbioru „Kwiatecki-wianecki” wydanego w 2005 roku, który ma utwory z różnych regionów Polski w aranżacji Natalii Iwanczuk, a także znane „Cyt, cyt”,

Festiwal na Uralu

„Hej, bystra woda”, „Jadą goście” itp., a także uwielbiane „Kasztań” kompozytora Korepty.

W wykonaniu zespołu z Ufy „Zielony Gaj” usłyszeliśmy „Góralu, czy ci nie żal”, „Płynie Wisła”, „Poszła Karolinka”, „W zielonym gaju” oraz kolędę „Dzisiaj w Betlejem”.

W części finałowej zabrzmiała „Wieża” z musicalu „Metro” Janusza Stokłoty, która ma wymiar symboliczny, przywołując narody do zjednoczenia, nie patrząc na „różne słowa, różny kolor skóry”.

28 listopada pojechaliśmy do wiosek Oziornoje i Kostousowo, do miejsc pamięci deportowanych Polaków. Cieszyliśmy się, widząc naszych starych przyjaciół – Swietlanę Aponek, nauczycielkę szkoły wsi Ozerny i dyrektorkę tej samej szkoły Liubow Alabjewą, która również przyszła ze swoimi uczniami piątej klasy, którzy, podobnie jak poprzednie pokolenia, zaczynają poznawać historię swoich rodzinnych miejsc, dzieje wsi, w której przebywali Polacy w latach 1940–1944.

Po wycieczce odbyły się spotkania w Szkole Kultury i Języka Polskiego. Program miał być bardziej szczegółowy, ale nie wszyscy uczestnicy mogli przyjść, a także widzowie, którzy obawiają się o swoje zdrowie.

Z pełnym entuzjazmem wszyscy obecni wzięli udział w prezentacji świę-

ta „Andrzejski”, którą poprowadziły Elena Gulewicz i Marina Sadykowa. Różne formy wróżbiarstwa, przewidywania połączone z demonstracją umiejętności czytania w języku polskim. To było zabawne, wesołe i serdeczne.

Na zakończenie, obejrzelśmy kilka krótkich filmów stworzonych przez członków „Polaros”, a także przedstawicieli polskiej organizacji „Jedność” z Krasnodaru i Czelabińska „Solaris”. Film o Januszu Korczaku mieszkańców Krasnodaru Walentyny Bogomołowej i Dmitrija Azarenki przypomina nam o straszliwej tragedii i harcie ducha Janusza Korczaka, film Eugenii Wróblewskiej opowiada o polskich zabawach dla dzieci, których można się nauczyć z dziećmi, historia polskiej rodziny Poklewskich-Kozieł autorstwa Aleksieja Grigoriewa oraz krótki film Swietłany Pożarskiej opowiada o polskich lekarzach, którzy wnieśli swój nieoceniony wkład w rozwój medycyny na Uralu.

Obejrzelśmy również kilka telewizyjnych opowieści nakręconych przez telewizję miasta Czelabińska o wyjątkowym Muzeum w Kopejsku – Muzeum naparstków Anny i Władimira Malinowskich.

Festiwal zgromadził przyjaciół, подарował wiele wspaniałych spotkań i pozostawił wiele pozytywnych wrażeń.

Informacja „Polaros”

KRASNOJARSK

Bywa i tak! Oficjalnie narodowo-ściowo-kulturalna organizacja „Dom Polski” powstała w 1991 r. Natomiast rok wcześniej – w 1990 po raz pierwszy w Krasnojarsku nad Jenisejem zebrali się kombatancki Wojska Polskiego i zdecydowali powołać nową organizację. Więc i 1990 i 1991 to lata powstania „Domu Polskiego” w Krasnojarsku.

W minionym roku – 2020 jubileusz był udaremniony przez pandemię. Widzów, którzy przyszli na jubileuszowy koncert nie wpuszczano do sali widowiskowej, część imprez odbyło się zdalnie. Więc został niedosyt.

W bieżącym 2021 roku udało się przeprowadzić jubileuszowe imprezy w normalnym tradycyjnym trybie.

18 października w budynku Pałacu trudu i zgody odbyła się prezentacja naszego studium teatralnego „Majowe chrabąszcze”. Obecnie to wzorowe dziecięce studium teatralne pod kierownictwem zasłużonej artystki Turkmenistanu Haliny Gałkinej.

Natomiast następnego dnia w Pałacu odbyła się impreza pt. „Polski taniec w kulturze światowej”. Przygotowała go kierowniczka zespołu tanecznego „Inspiracja”. Od roku 2014 zespół ten współpracuje z „Domem Polskim”, razem z tym zespołem Polonusi organizowali bale. Kierowniczka zespołu przygotowała prelekcję z historii tańców polskich, opowiedziała o kompozytorach polskich. A później wszyscy chętni mogli się nauczyć podstawowych kroków poloneza i krakowiaka.

20 października spotkaliśmy w Domu przyjaźni narodów Kraju Krasnojarskiego, aby nauczyć się malować. To spotkanie przygotowała Olga Orłowa, malarka z muzeum im. Wasyla Surikowa. Nie wiadomo jak to jej się udało, ale wszyscy przedstawili bardzo ciekawe rysunki.

21 października we czwartek swoje drzwi dla Polonusów otworzyło muzeum W.I. Surikowa. Wycieczka do tego bogatego Muzeum była bardzo dosyć interesująca.

22 października znów Pałac trudu i zgody. Salon muzyczno-poetycki. Zało-

Podwójny jubileusz

żyła go Wirginia Sokołowska, obecnie ze względu na podeszły wiek i stan zdrowia już tego Salonu nie prowadzi. W tym roku działalność Salonu kontynuowała nasza młodzież polonijna – i udało się! Przygotowano bardzo ciekawy koncert, w którym wzięli udział uczniowie 4. Szkoły muzycznej m. Krasnojarsk im. Dmitrija Chworostowskiego oraz uczniowie krasnojarskiego college im. P.I. Iwanowa-Radkiewicza. Zostały wykonane utwory polskich kompozytorów: Stanisława Moniuszki, Fryderyka Chopina, Henryka Wieniawskiego i Witolda Lutosławskiego. Zabrzmiał również „Taniec polski” Edmunda Severna. Na końcu wszyscy zaśpiewali polskie piosenki, nawet dla niezających języka zostały rozdane kartki z transkrypcją piosenki „Hej Sokoły”. Wszyscy chórem zaśpiewali tę piosenkę.

23 października w sobotę w Pałacu Trudu i zgody odbyły się dwie imprezy: wystawa i koncert galowy.

Na wystawie zaprezentowano nie tylko zdjęcia, wykonane przez członków „Domu Polskiego” w Polsce oraz pamiątki z Muzeum „Polacy nad Jenisejem” oraz polskie stroje ludowe. Zaprezentowane były również makiety polskich chat oraz przedmioty kultu katolickiego. Szczególną uwagę przykuła drewniana rzeźba „Jezusa frasobliwego”.

5 banerów informowało działalności „Domu Polskiego”, o filiach organizacji.

Koncert galowy rozpoczęty został polskim hymnem zaśpiewanym przez zespół wokalny „Krakowiacy”. A potem „Polonez” w wykonaniu zespołu tanecznego „Inspiracja”. W koncercie zostały zaprezentowane polskie piosenki i tańce oraz fragmenty dwóch nowych projektów „domu Polskiego” – „Bajki dla Włodka” oraz „Zaśpiewamy kołysankę”. Koncert zakończono wesołym „Krakowiakiem”.

Niedzielę 24 października rozpoczęto świąteczną mszą w kościele Przemienienia Pańskiego w Krasnojarsku. Po mszy zebrali się wszyscy, którzy poszukują swoich korzeni, interesują się księgami metrykalnymi oraz zasobami polskich archiwów.

26–28 października w Krasnojarsku odbyły się Dni filmu polskiego „Wiśła”.

Jubileusz tym razem udał się!

**Informacja
„Domu Polskiego”
w Krasnojarsku**

• Studium teatralne „Majowe chrabąszcze”.

• Impreza „Polski taniec w kulturze światowej”.

• Wycieczka do muzeum W.I. Surikowa.

• Uczymy się malować.

• Salon muzyczno-poetycki.

• Koncert galowy.

Festiwal na Uralu

